



**BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA**

**RAPORT GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
ZA III KWARTAŁ 2018 ROKU**

LISTOPAD 2018

Spis treści

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.	3
1. Sytuacja makroekonomiczna	5
2. Wyniki finansowe Grupy	7
2.1. Rachunek wyników Grupy	7
2.2. Aktywa Grupy	10
2.3. Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy	15
3. Podstawowe wskaźniki finansowe	16
4. Zarządzanie kapitałem	17
5. Wybrane dane liczbowe dotyczące działalności Grupy	19
6. Kierunki rozwoju Banku	19
7. Istotne zdarzenia w III kwartale 2018 roku	20
8. Podstawowe produkty, usługi i sfery działalności Grupy	21
9. Czynniki, które będą miały wpływ na wyniki w perspektywie co najmniej kolejnego kwartału	25
10. Opis czynników i zdarzeń nietypowych mających wpływ na wyniki finansowe	28
11. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości realizacji publikowanych prognoz	28
12. Sezonowość lub cykliczność działalności	28
13. Emisje, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	28
14. Informacje o dywidendzie	29
15. Transakcje podmiotów powiązanych	29
16. Informacje o poręczeniach kredytu lub pożyczki lub udzieleniu gwarancji, jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowi równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta	29
17. Informacje o toczących się postępowaniach	29
18. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu emitenta	29
19. Zestawienie stanu posiadania akcji Banku przez osoby zarządzające i nadzorujące	30
20. Inne informacje, które zdaniem emitenta są istotne dla oceny jego sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla emitenta	30
21. Skład Rady Nadzorczej Banku	30
22. Skład Zarządu Banku	30
23. Wskazanie najważniejszych zdarzeń, które wystąpiły po dacie, na którą sporządzono niniejszy raport	31
ŚRÓDROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BOŚ S.A.	32
Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat	32
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	33
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	34
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	35
ŚRÓDROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BOŚ S.A.	38
Śródroczny rachunek zysków i strat Banku	38
Śródroczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku	39
Śródroczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku	40
Śródroczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku	41
I. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	46
II. Dane porównawcze	55
III. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów	55
IV. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	56
V. Informacja o zmianach skonsolidowanych zobowiązań i aktywów warunkowych	57

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 30 września 2018 roku tworzył Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę jednostki dominującej nad jednostkami bezpośrednio zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A., BOŚ Capital sp. z o.o., BOŚ Eko Profit S.A. oraz jednostką zależną w sposób pośredni (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.) MS Wind sp. z o.o.

Grupa BOŚ S.A. w III kwartale 2018 roku, w ramach wdrażania Strategii i Programu Postępowania Naprawczego, prowadziła działania mające na celu podniesienie efektywności funkcjonowania oraz wzrost przychodów, także we współpracy z Akcjonariuszami. Kontynuowano prace zmierzające do zwiększenia roli elektronicznych kanałów dystrybucji i dostosowania tradycyjnych kanałów dystrybucji do obecnych wyzwań rynkowych i oczekiwań Klientów. Liczne działania ukierunkowane były na obniżenie kosztów o charakterze osobowym i rzeczowym. Polegały m.in. na redukcji lub renegocjacji umów serwisowych, konsolidacji infrastruktury i licencji informatycznych. Działania optymalizacyjne objęły również kontynuację restrukturyzacji sieci placówek Banku.

Grupa BOŚ S.A. realizując założenia Programu Postępowania Naprawczego wypracowała w III kwartale 2018 roku zysk netto w wysokości 24,5 mln zł, wobec 17,8 mln zł w II kwartale 2018 roku i 16,4 mln zł w I kwartale 2018 roku. Wynik w III kwartale br. był wyższy o 6,7 mln zł, tj. o 37,3% niż w II kwartale br. i o 8,1 mln zł, tj. o 49,8% niż w I kwartale 2018 roku. Przebudowa portfela kredytowego mająca na celu zwiększenie udziału kredytów o wyższych marżach a także obniżanie kosztowości depozytów i ograniczanie finansowania w formie obligacji własnych, skutkowałą sukcesywną poprawą wyniku z tytułu odsetek, który w III kwartale br., wyniósł 99,8 mln zł i był najwyższy w historii Grupy.

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w trzech kwartałach 2018 roku zysk netto w wysokości 58,7 mln zł wobec zysku w wysokości 56,9 mln zł w analogicznym okresie 2017 roku. Należy zaznaczyć, iż na wynik ubiegłego roku wpływ miały zdarzenia jednorazowe: sprzedaż przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW (wpływ na wynik w kwocie 6,8 mln zł) oraz korekta naliczonych odsetek w związku z przedterminowym wykupem obligacji własnych serii G (wpływ na wynik w kwocie 6 mln zł). W bieżącym roku osiągnięto poprawę głównych wskaźników finansowych: marża odsetkowa zwiększyła się do 2,0% z poziomu 1,9% w 2017 roku a wskaźnik koszty/dochody (C/I) wyniósł 64,1% wobec 64,5% w 2017 roku.

Wybrane pozycje rachunku wyników i wskaźniki

Wyszczególnienie		III kw.	II kw.	I-III kw.	I-III kw.	Zmiana %	
		2018	2018	2018	2017	II kw.18/ I kw.18	I-III kw.18/ I-III kw.17
		tys. zł					
Wynik z tytułu odsetek	[1]	99 798	93 802	281 974	291 222	6,4	-3,2
Wynik z tytułu opłat i prowizji		21 360	25 149	73 631	81 367	-15,1	-9,5
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	[2]	15 343	33 321	59 331	45 641	-54,0	30,0
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	[3]	-20 955	-57 289	-87 373	-71 277	-63,4	22,6
Ogólne koszty administracyjne	[4]	-86 202	-86 926	-273 095	-287 380	-0,8	-5,0
Zysk netto		24 485	17 832	58 664	56 930	37,3	3,0

- [1] W efekcie podjęcia działań naprawczych, wynik III kwartału 2018 roku był wyższy o 6,4% niż w II kwartale 2018 r. W trzech kwartałach 2018 roku wynik z tytułu odsetek był na poziomie 282,0 mln zł, tj. niższy o 3,2% niż w analogicznym okresie 2017 roku, jednakże na wynik odsetkowy ubiegłego roku wpływ miało ww. zdarzenie jednorazowe.
- [2] Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w okresie od 1 stycznia do 30 września br. był wyższy o 13,7 mln zł, tj. 30,0% w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Przyczyną było ujęcie w tej pozycji zgodnie z MSSF 9 dodatniego wyniku w kwocie 16,7 mln zł na należnościach od klientów wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
- [3] Wynik odpisów z tytułu utraty wartości wyniósł (87,4) mln zł w trzech kwartałach br. wobec (71,3) mln zł w analogicznym okresie ub.r.

[4] Ogólne koszty administracyjne Grupy były niższe o 14,3 mln zł wobec trzech kwartałów ub.r., głównie na skutek niższej o 8,5 mln zł składki na BFG. Koszty rzeczowe obniżono o 3,3 mln zł, tj. o 3,8% a amortyzacja zmniejszyła się o 1,9 mln zł, tj. o 9%. Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w trzech kwartałach 2018 roku były niższe o 0,6 mln zł, tj. o 0,5% w stosunku do analogicznego okresu roku 2017, przy zmniejszeniu zatrudnienia w BOŚ S.A. o 5,6% a w całej Grupie o 4,4% w relacji do stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Wyszczególnienie	30.09.2018	31.12.2017	Zmiana w p.p.
Stopa zwrotu z kapitału (ROE)	2,4	2,5	-0,1
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)	0,3	0,2	0,1
Marża odsetkowa na aktywach ogółem	2,0	1,9	0,1
Koszty/dochody (C/I)	64,1	64,5	-0,4
Koszt ryzyka	-1,1	-1,0	-0,1
Udział kredytów posiadających przesłanki utraty i wykazujących utratę wartości	12,4	11,9	0,5
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności)	17,43	15,06	2,37

BOŚ S.A., w ramach realizacji Strategii, restrukturyzuje sieć oddziałów. W okresie od 1 stycznia 2018 roku do 30 września 2018 roku zmniejszono o sześć liczbę placówek Banku. Mniejsza liczba placówek nie powoduje negatywnego wpływu na wyniki, ponieważ Bank równolegle rozwija rozwiązania związane z alternatywnymi kanałami dystrybucji.

W trzech kwartałach 2018 roku Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 1,7 mld zł, tj. o 2,1% więcej niż w analogicznym okresie 2017 roku. W związku z implementacją nowego modelu biznesowego, sprzedaż klientom instytucjonalnym zwiększyła się o 19,2%, przy ograniczeniu o 44,9% sprzedaży klientom indywidualnym i o 54,5% klientom finansów publicznych. Kwota nowych umów na finansowanie działań proekologicznych wyniosła 719,8 mln zł i była o 25,0% wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W zdecydowanej większości nowe kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych.

Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 września 2018 roku wynosiło 4 447,4 mln zł, w tym kwota kredytów udzielonych przez Grupę BOŚ S.A. na farmy wiatrowe wynosiła brutto 1 895,0 mln zł (netto 1 798,4 mln zł). Odpisy zostały utworzone głównie w ciężar wyniku 2016 roku w związku ze zmaterializowaniem się ryzyka, dotyczącego niekorzystnych rozwiązań regulacyjnych wpływających na inwestycje w obszarze Odnawialnych Źródeł Energii. Przyczyną pogorszenia rentowności inwestycji w farmy wiatrowe, a tym samym pogorszenia jakości portfela kredytów udzielanych przez Bank do 2015 roku, była zmiana przepisów prawnych, w tym nowelizacja ustawy o odnawialnych źródłach energii, która weszła w życie 1 lipca 2016 roku oraz ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która weszła w życie 15 lipca 2016 roku, skutkująca spadkiem cen zielonych certyfikatów oraz wzrostem obciążeń fiskalnych, a tym samym spadkiem rentowności inwestycji poniżej poziomu założonego w biznesplanach.

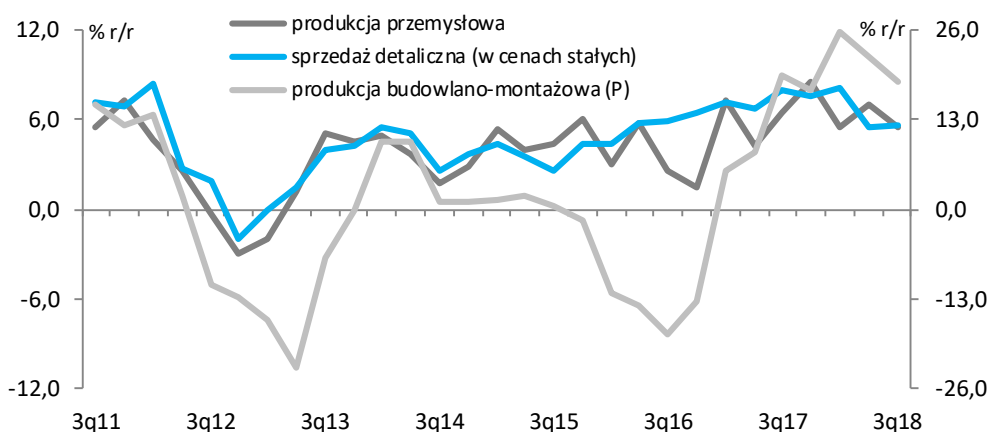
W 2018 roku obserwowana jest sukcesywna poprawa sytuacji finansowej podmiotów z branży energetyki wiatrowej. Związana ona jest głównie z:

- wzrostem poziomu indeksów cenowych zielonych certyfikatów na Towarowej Giełdzie Energi notowanym od początku 2018 roku,
- prognozowanym przez ekspertów utrzymaniem w perspektywie długoterminowej trendu wzrostowego cen energii elektrycznej,
- przywróceniem przez przepisy znowelizowanej ustawy o OZE wcześniejszych, korzystniejszych dla inwestorów zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 roku

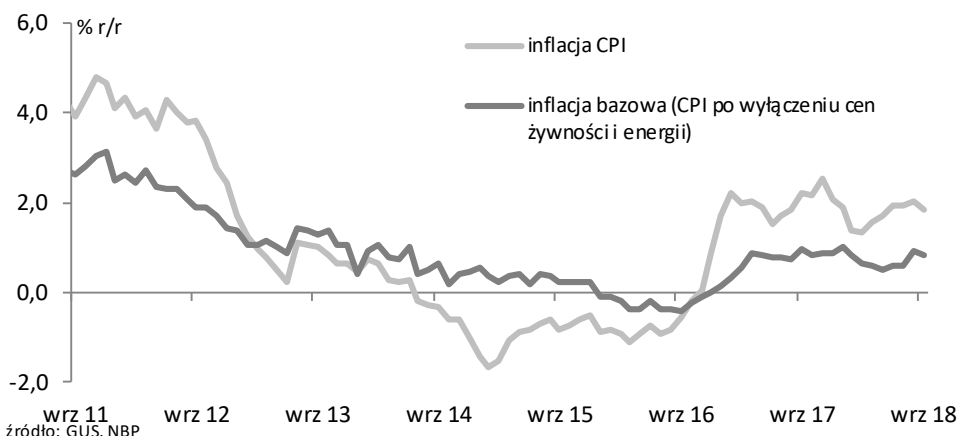
Powyższe czynniki stwarzają korzystne perspektywy dla dalszej działalności farm wiatrowych, ograniczając tym samym ryzyko Banku związane z finansowaniem udzielonym tym klientom.

1. Sytuacja makroekonomiczna

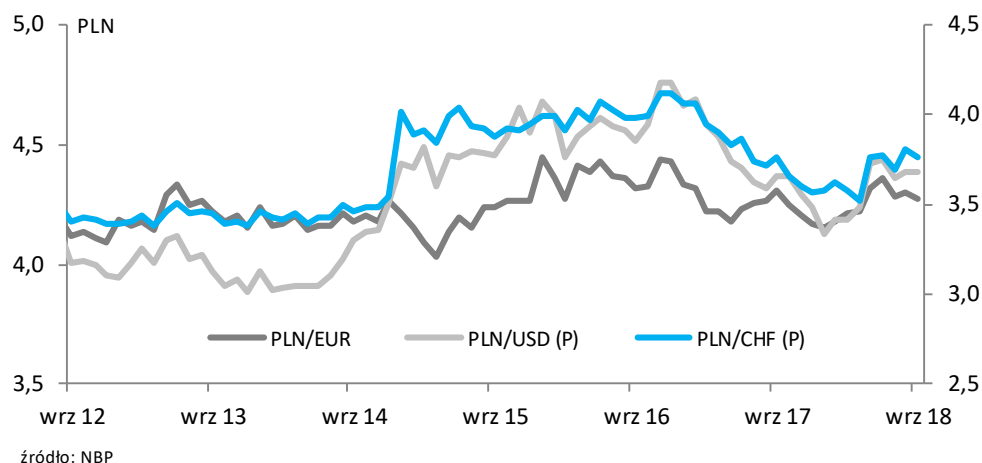
Dane za III kwartał 2018 roku publikowane z miesięczną częstotliwością wskazały na symptomy lekkiego osłabienia aktywności polskiej gospodarki, po okresie bardzo wysokiego wzrostu aktywności gospodarki w II półroczu 2017 roku i I półroczu 2018 roku ze wzrostem PKB przekraczającym 5% r/r. W III kwartale br. obniżyła się dynamika produkcji przemysłowej (do 5,4% wobec 7,0% r/r w II kw. 2018 r.), kontynuowane było spowolnienie dynamiki produkcji budowlanej (do 18,3% r/r wobec 21,9% r/r w II kw.), dynamika sprzedaży detalicznej ustabilizowała się w okolicach 5,5% r/r wobec około 8-proc. wzrostu na przełomie 2017 i 2018 roku. W III kwartale 2018 roku utrzymywała się korzystna sytuacja na rynku pracy, choć dynamika zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw lekko spowolniła poniżej 3,5% r/r w III kw. Stopa bezrobocia rejestrowanego kontynuowała spadek do 5,7% na koniec III kw. wobec 6,8% w analogicznym okresie 2017 roku, przy spadku liczby bezrobotnych na koniec III kw. br. o blisko 170 tys. wobec analogicznego okresu ub.r. Jednocześnie tempo spadku stopy bezrobocia słabło.



Po wzroście wskaźnika cen dóbr i usług konsumpcyjnych CPI do 2,0% r/r w II kwartale, w III kwartale inflacja utrzymała się w okolicach tego poziomu. W kierunku wyższej inflacji oddziaływał wzrost dynamiki cen paliw, z kolei w przeciwnym kierunku oddziaływało obniżenie dynamiki cen żywności (efekt wysokiej statystycznej bazy odniesienia sprzed roku w przypadku żywności przetworzonej oraz niższe ceny owoców).



W II kwartale br. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) utrzymała stabilne stopy procentowe - stopa referencyjna NBP pozostała na poziomie 1,5%. RPP podtrzymała intencję stabilizacji parametrów polityki monetarnej w średniej perspektywie. Wyraźne przesłanie Rady wpłynęło na stabilizację oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym - stawka WIBOR 3M w III kw. ukształtowała się na poziomie 1,72% na koniec III kwartału br. wobec 1,70% kwartał wcześniej.



Po pogorszeniu sytuacji na globalnym rynku finansowym w II kwartale 2018 roku., w III kwartale br. miała miejsce stabilizacja sytuacji rynkowej. Choć w III kw. doszło do dalszego zaostrzenia relacji handlowych pomiędzy USA a Chinami, stabilizująco na sytuację na rynkach finansowych wpływał fakt, iż negatywne tendencje koncentrowały się na stosunkach bilateralnych USA - Chiny, przy lekkim osłabieniu obaw przed pogorszeniem relacji handlowych USA z UE, Kanadą i Meksykiem.

W warunkach spadku zmienności notowań aktywów na globalnym rynku finansowym, stabilizowały się notowania krajowych aktywów finansowych. Po wyraźnym osłabieniu kursu złotego w II kw., w III kw. miało miejsce umocnienie kursu złotego - złoty zyskał na wartości wobec euro (2,1%), wobec dolara amerykańskiego (1,8%) oraz w nieznacznym stopniu wobec franka szwajcarskiego (0,2%). Nadal bardzo silny pozostał krajowy rynek obligacji skarbowych, gdzie odnotowano dalszy spadek spreadu między rentownościami złotych obligacji a rentownościami obligacji amerykańskich i niemieckich. Sprzyjała temu dobra sytuacja fiskalna Polski oraz niska podaż papierów skarbowych na krajowym rynku.

2. Wyniki finansowe Grupy

2.1. Rachunek wyników Grupy

Wyszczególnienie	III kw. 2018	II kw. 2018	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %	
	tys. zł				II kw.18/ I kw.18	I-III kw.18/ I-III kw.17
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	159 536	160 492	474 279	503 417	-0,6	-5,8
– aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	131 545	127 807	388 033	-	2,9	x
– aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite	26 968	30 990	82 788	-	-13,0	x
– aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 023	1 695	3 458	-	-39,6	x
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze – zobowiązania finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-59 738	-66 690	-192 305	-212 195	-10,4	-9,4
	-59 738	-66 690	-192 305	-	-10,4	x
Wynik z tytułu odsetek	99 798	93 802	281 974	291 222	6,4	-3,2
Przychody z tytułu opłat i prowizji	31 425	33 937	101 624	107 211	-7,4	-5,2
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-10 065	-8 788	-27 993	-25 844	14,5	8,3
Wynik z tytułu opłat i prowizji	21 360	25 149	73 631	81 367	-15,1	-9,5
Przychody z tytułu dywidend	194	5 846	6 040	5 733	-96,7	5,4
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15 343	33 321	59 331	45 641	-54,0	30,0
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	523	1 711	2 167	6 838	-69,4	-68,3
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	588	344	1 421	2 084	70,9	-31,8
Wynik z pozycji wymiany	1 559	7 828	16 045	13 815	-80,1	16,1
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	122	-136	460	-	-189,7	x
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	8	-4	6	-	-300,0	x
Pozostałe przychody operacyjne	6 950	2 828	14 700	13 048	145,8	12,7
Pozostałe koszty operacyjne	-1 254	-7 539	-13 292	-15 983	-83,4	-16,8
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	5 696	-4 711	1 408	-2 935	-220,9	-148,0
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-20 955	-57 289	-87 373	-71 277	-63,4	22,6
Ogólne koszty administracyjne	-86 202	-86 926	-273 095	-287 380	-0,8	-5,0
Wynik na działalności operacyjnej	38 034	18 935	82 015	85 108	100,9	-3,6
Zysk brutto	38 034	18 935	82 015	85 108	100,9	-3,6
Podatek dochodowy	-13 549	-1 103	-23 351	-28 178	1 128,4	-17,1
ZYSK NETTO	24 485	17 832	58 664	56 930	37,3	3,0

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w III kwartale 2018 roku zysk netto w wysokości 24,5 mln zł, wobec 17,8 mln zł w II kwartale 2018 roku. Wynik w III kwartale br. był wyższy o 6,7 mln zł, tj. o 37,3% niż w II kwartale br. Grupa BOŚ S.A. poprawiła wynik z tytułu odsetek, wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń oraz wynik odpisów z tytułu utraty wartości.

Grupa BOŚ S.A. wypracowała w trzech kwartałach 2018 roku zysk netto w wysokości 58,7 mln zł wobec zysku w wysokości 56,9 mln zł w analogicznym okresie 2017 roku. Na wynik ubiegłego roku wpływ miały zdarzenia jednorazowe: sprzedaż przez Spółkę zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW (*wpływ na wynik w kwocie 6,8 mln zł*) oraz korekta naliczonych odsetek w związku z przedterminowym wykupem obligacji własnych serii G (*wpływ na wynik w kwocie 6 mln zł*).

	III kw. 2018	II kw. 2018	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %	
	tys. zł				II kw.18/ I kw.18	I-III kw.18/ I-III kw.17
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu						
Kredytów, pożyczek i innych należności, w tym od:	123 920	122 385	368 633	402 898	1,3	-8,5
- Banków i Banku Centralnego	668	927	2 558	771	-27,9	231,8
- Klientów, w tym:	123 252	121 458	366 075	402 127	1,5	-9,0
- korporacyjnych	78 396	75 746	228 303	241 411	3,5	-5,4
- detalicznych	34078	33940	103 576	118 688	0,4	-12,7
- finansów publicznych	10 778	11 772	34 196	41 922	-8,4	-18,4
- pozostałych	0	0	0	106	x	-100,0
Instrumentów finansowych	35 616	38 107	105 646	100 519	-6,5	5,1
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze razem	159 536	160 492	474 279	503 417	-0,6	-5,8
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:						
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	48 846	52 402	150 596	169 915	-6,8	-11,4
- Banków	244	362	1 078	1 128	-32,6	-4,4
- Klientów, w tym:	48 602	52 040	149 518	168 787	-6,6	-11,4
- korporacyjnych	10 359	11 094	30 926	33 976	-6,6	-9,0
- detalicznych	35 078	36 945	108 005	125 202	-5,1	-13,7
- finansów publicznych	3 122	3 987	10 520	9 600	-21,7	9,6
- funduszy ekologicznych	43	14	67	4	207,1	1 575,0
- pozostali			1	5	x	-80,0
Kredytów i pożyczek, w tym od:	348	406	1 087	1 225	-14,3	-11,3
- Banków	78	121	239	174	-35,5	37,4
- Klientów	270	285	848	1 051	-5,3	-19,3
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	109	94	294	545	16,0	-46,1
Instrumentów finansowych - dłużne papiery własnej emisji	7 980	11 392	33 107	33 330	-30,0	-0,7
Transakcji zabezpieczających	2 455	2 396	7 221	7 180	2,5	0,6
Koszty odsetek i podobne koszty razem	59 738	66 690	192 305	212 195	-10,4	-9,4
WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK	99 798	93 802	281 974	291 222	6,4	-3,2

W trzech kwartałach 2018 roku Grupa BOŚ S.A. wypracowała wynik z tytułu odsetek na poziomie 282,0 mln zł, tj. niższy o 3,2% niż w analogicznym okresie 2017 roku. Obniżenie wyniku odsetkowego było efektem niższych przychodów odsetkowych (przy wpływie ww. zdarzeń jednorazowych na przychody odsetkowe ubiegłego roku), przy jednoczesnym spadku kosztów.

Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze zmniejszyły się o 29,1 mln zł, tj. o 5,8% w trzech kwartałach 2018 roku w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Przychody odsetkowe z portfela kredytowego klientów korporacyjnych zmniejszyły się o 13,1 mln zł tj. o 5,4%, klientów detalicznych zmniejszyły się o 15,1 mln zł, tj. o 12,7% oraz od finansów publicznych o 7,7 mln zł, tj. 18,4%. Spadek przychodów odsetkowych nastąpił głównie na skutek zmniejszenia średniego stanu wolumenu kredytów o 1,2 mld zł, tj. o 9,3%. Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w trzech kwartałach 2018 roku (bez impairmentowej korekty odsetek) wyniosła 4,24% wobec 4,11%, w trzech kwartałach 2017 roku, w tym:

- w złotych wyniosła 4,76%, wobec 4,64% w trzech kwartałach 2017 roku,
- w walutach obcych wyniosła 2,33%, wobec 2,27% w trzech kwartałach 2017 roku.

Koszty z tytułu odsetek zmniejszyły się o 20,0 mln zł, tj. o 9,4% wobec analogicznego okresu 2017 roku. Największy wpływ na ich obniżenie miały niższe koszty lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, które zmniejszyły się o 19,3 mln zł, tj. o 11,4%. Koszty przyjętych depozytów i rachunków segmentu detalicznego zmniejszyły się o 17,2 mln zł, tj. o 13,7%, głównie na skutek obniżenia oprocentowania, przy jednoczesnym spadku salda depozytów. Koszty depozytów klientów korporacyjnych spadły o 19,3 mln zł, tj. o 11,4%.

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku w trzech kwartałach 2018 roku:

- w złotych wyniosła 1,51%, wobec 1,60% w trzech kwartałach 2017 roku,
- w walutach obcych wyniosła 0,58%, wobec 0,63% w trzech kwartałach 2017 roku.

Koszty odsetkowe Instrumentów finansowych – dłużnych papierów własnej emisji zmniejszyły się o 0,2 mln zł, tj. o 0,7%.

	III kw. 2018	II kw. 2018	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %	
	tys. zł				II kw.18/ I kw.18	I-III kw.18/ I-III kw.17
Przychody z tytułu opłat i prowizji						
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	9 987	10 060	30 445	28 929	-0,7	5,2
Prowizje od kredytów	6 111	6 945	20 208	20 461	-12,0	-1,2
Prowizje od gwarancji i akredytywy	1 074	1 005	3 201	2 971	6,9	7,7
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	16 636	13 292	47 416	54 175	25,2	-12,5
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	129	122	353	435	5,7	-18,9
Pozostałe opłaty	-	1	1	240	-100,0	-99,6
Przychody z tytułu opłat i prowizji razem	33 937	31 425	101 624	107 211	8,0	-5,2
Koszty z tytułu opłat i prowizji						
Opłaty z działalności maklerskiej	5 274	5 359	16 250	16 595	-1,6	-2,1
Opłaty z tytułu kart płatniczych	1 665	2 676	6 118	4 874	-37,8	25,5
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	99	84	289	351	17,9	-17,7
Opłaty od rachunków bieżących	377	587	1 340	961	-35,8	39,4
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet	306	307	817	817	-0,3	0,0
Prowizje z tytułu należności od klientów	169	176	517	378	-4,0	36,8
Pozostałe opłaty	898	876	2 662	1 868	2,5	42,5
Koszty z tytułu opłat i prowizji razem	8 788	10 065	27 993	25 844	-12,7	8,3
WYNIK Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	25 149	21 360	73 631	81 367	17,7	-9,5

Wynik Grupy z tytułu opłat i prowizji zmniejszył się o 7,7 mln zł, tj. 9,5% w trzech kwartałach 2018 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Przychody z tytułu opłat i prowizji spadły o 5,6 mln zł, tj. 5,2% głównie w związku z niższymi przychodami o 6,8 mln zł, tj. 12,5% z opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi na skutek dekonstrukcji na GPW, przy wzroście przychodów z opłat za obsługę rachunków klientów o 1,5 mln zł (tj. 5,2%) oraz wyższymi prowizjami od gwarancji i akredytyw o 0,2 mln zł, tj. 7,7%. Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 2,1 mln zł, tj. o 8,3% na skutek wyższych opłat z tytułu kart płatniczych o 1,2 mln zł, tj. o 25,5% oraz opłat od rachunków bieżących o 0,4 mln zł, tj. 39,4%.

Na przychody z tytułu dywidend za trzy kwartały 2018 roku wpływ ma głównie dywidenda wypłacona przez Kemipol Sp. z o.o. w wysokości 5,8 mln zł. W analogicznym okresie 2017 roku Grupa otrzymała 5,2 mln zł tytułem wypłaty dywidendy przez Kemipol Sp. z o.o.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy wyniósł 59,3 mln zł wobec 45,6 mln zł w trzech kwartałach 2017 roku. Poprawa wyniku nastąpiła głównie w pozycji: „Kredyty i pożyczki obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy”, która wyniosła 16,7 mln zł w trzech kwartałach 2018 roku (w 2017 roku kredyty te wyceniane były zgodnie z modelem utraty wartości w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości”; zmiana modelu wyceny nastąpiła w związku z zastosowaniem MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku).

Wynik Grupy na inwestycyjnych papierach wartościowych wyniósł 2,2 mln zł w trzech kwartałach 2018 roku, podczas gdy w analogicznym okresie ubiegłego roku na skutek sprzedaży przez Spółkę

zależną Banku posiadanych akcji spółki notowanej na GPW, przy rozwiązaniu wcześniej utworzonych odpisów, wyniósł 6,8 mln zł.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 16,0 mln zł i był wyższy o 16,1% niż w trzech kwartałach 2017 roku, z powodu wyższej rewaluacji odpisów walutowych oraz wyższych dochodów z transakcji klientowskich.

W okresie trzech kwartałów 2018 roku wynik odpisów z tytułu utraty wartości wyniósł -87,4 mln zł wobec -71,3 mln zł w trzech kwartałach 2017 roku. Wpływ na wynik odpisów miały wyższe o 31 mln zł odpisy w pionie detalicznym. Odpisy w pionie korporacyjnym wyniosły (43,4) mln zł wobec (59,0) mln zł w trzech kwartałach 2017 roku.

Ogólne koszty administracyjne Grupy zmniejszyły się o 14,3 mln zł, tj. o 5,0% wobec analogicznego okresu ub.r., głównie na skutek niższej o 8,5 mln zł składki na BFG. Koszty rzeczowe były niższe o 3,3 mln zł, tj. o 3,8% a amortyzacja zmniejszyła się o 2,2 mln zł, tj. o 6,7%.

	III kw. 2018	II kw. 2018	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %	
	tys. zł				II kw.18/ II kw. 18	I-III kw.18/ I-III kw.17
Świadczenia pracownicze	40 642	42 378	125 463	126 039	-4,1	-0,5
Koszty administracyjne, w tym:	35 560	34 775	117 885	129 441	2,3	-8,9
- koszty rzeczowe	28 860	28 668	84 544	87 844	0,7	-3,8
- podatki i opłaty	1 281	1 229	3 702	3 702	4,2	0,0
- składka i wpłaty na BFG	4 584	4 405	27 942	36 395	4,1	-23,2
- składka i wpłaty na KNF	732	325	1 382	1 208	125,2	14,4
- składka na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego	39	32	106	74	21,9	43,2
- składka na rzecz Izby Domów Maklerskich	22	23	68	68	-4,3	0,0
- pozostałe	42	93	141	150	-54,8	-6,0
Amortyzacja, w tym:	10 000	9 773	29 747	31 900	2,3	-6,7
- od środków trwałych	3 508	3 529	10 609	10 874	-0,6	-2,4
- od wartości niematerialnych	6 492	6 244	19 138	21 026	4,0	-9,0
OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	86 202	86 926	273 095	287 380	-0,8	-5,0

Koszty świadczeń pracowniczych Grupy BOŚ S.A. w trzech kwartałach 2018 roku były niższe o 0,6 mln zł, tj. o 0,5% w stosunku do analogicznego okresu roku 2017, przy zmniejszeniu zatrudnienia w BOŚ S.A. o 5,6% a w całej Grupie o 4,4% w relacji do stanu na dzień 31 grudnia ub.r.

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	w etatach			30.09.2018 vs. 30.06.2018	30.09.2018 vs. 31.12.2017
Zatrudnienie w BOŚ S.A.	1 241	1 277	1 315	-2,8	-5,6
Zatrudnienie w spółkach zależnych	255	259	250	-1,4	2,1
ZATRUDNIENIE W GRUPIE	1 496	1 536	1 565	-2,6	-4,4

2.2. Aktywa Grupy

Suma bilansowa Grupy na dzień 30 września 2018 roku wyniosła 18 397,3 mln zł i była niższa o 6,5% w porównaniu do stanu na 31 grudnia 2017 roku.

2.2.1. Zmiany w strukturze aktywów Grupy

Według stanu na dzień 30 września 2018 roku największy udział w aktywach wynoszący 64,5% stanowiły należności od klientów. Ich udział w strukturze aktywów od początku roku 2018 roku zwiększył się o 1,7 p.p., natomiast zmniejszył się o 1,7 p.p. udział pozycji kasa, środki w Banku Centralnym oraz o 1,0 p.p. należności od innych banków.

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	Zmiana %
	tys. zł			30.09.2018 vs. 31.06.2018	30.09.2018 vs. 31.12.2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	283 898	443 913	632 772	-36,0	-55,1
Należności od innych banków	170 808	149 853	375 748	14,0	-54,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	99 565	130 634	198 065	-23,8	-49,7
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 306	261	4 722	1 549,8	-8,8
Inwestycyjne papiery wartościowe	5 517 144	6 415 094	5 539 720	-14,0	-0,4
Należności od klientów	11 861 006	11 894 958	12 343 773	-0,3	-3,9
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11 745 459	11 776 501	-	-0,3	x
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	115 547	118 457	-	-2,5	x
Wartości niematerialne	120 326	120 715	121 328	-0,3	-0,8
Rzeczowe aktywa trwałe	69 856	67 788	72 720	3,1	-3,9
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	88 516	100 118	76 165	-11,6	16,2
- bieżące	1 238	3 878	716	-68,1	72,9
- odroczone	87 278	96 240	75 449	-9,3	15,7
Inne aktywa	181 923	231 503	311 707	-21,4	-41,6
AKTYWA	18 397 348	19 554 837	19 676 720	-5,9	-6,5

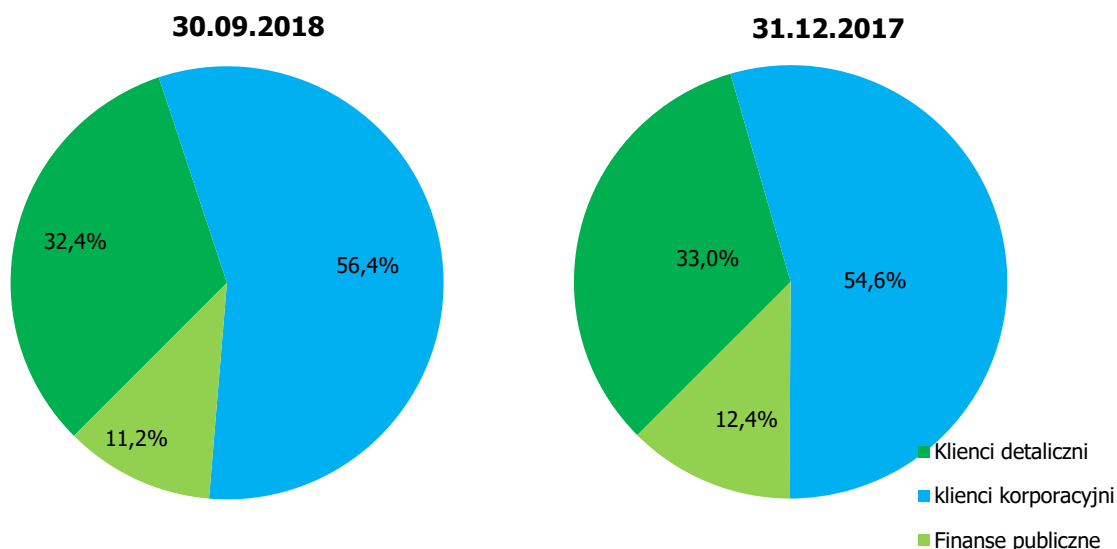
2.2.2. Należności od klientów

Wyszczególnienie	30.09.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł		30.09.2018 vs. 31.12.2017	
Wycena w zamortyzowanym koszcie	11 741 684	12 336 702	-4,8	
Należności od klientów detalicznych	3 834 129	4 076 787	-6,0	
kredyty w rachunku bieżącym	20 294	23 229	-12,6	
kredyty gotówkowe	437 898	472 946	-7,4	
kredyty mieszkaniowe	3 103 758	3 235 583	-4,1	
kredyty i pożyczki pozostałe	272 179	345 029	-21,1	
Należności od klientów korporacyjnych	6 630 296	6 727 775	-1,4	
kredyty obrotowe	398 193	324 143	22,8	
kredyty i pożyczki terminowe	5 662 641	5 965 955	-5,1	
należności faktoringowe	359 949	367 373	-2,0	
należności leasingowe	62 292	70 304	-11,4	
skupione wierzytelności	-	-	x	
papiery wartościowe komercyjne	147 221	-	x	
Należności od klientów – finanse publiczne	1 277 259	1 532 140	-16,6	
kredyty w rachunku bieżącym	3 586	2 061	74,0	
kredyty i pożyczki terminowe	1 204 310	1 447 287	-16,8	
skupione wierzytelności	69 363	82 792	-16,2	
Wycena w wartości godziwej przez wynik finansowy	115 547	-	x	
Należności od klientów detalicznych	6 159	-	x	
kredyty w rachunku bieżącym	232	-	x	
kredyty i pożyczki hipoteczne	985	-	x	
kredyty i pożyczki pozostałe	4 942	-	x	
Należności od klientów korporacyjnych	62 086	-	x	
kredyty obrotowe	1	-	x	
kredyty i pożyczki terminowe	62 085	-	x	
Należności od klientów – finanse publiczne	47 302	-	x	
kredyty i pożyczki pozostałe	47 302	-	x	
Razem	11 857 231	12 336 702	-3,9	
Złożone depozyty zabezpieczające		3 719	7 062	-47,3
Pozostałe należności		56	9	522,2
NALEŻNOŚCI OD KLIENTÓW	11 861 006	12 343 773	-3,9	

Wartość bilansowa należności od klientów Grupy według stanu na koniec III kwartału 2018 roku wyniosła 11 861,0 mln zł i była niższa o 3,9% w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Na koniec III kwartału 2018 roku, w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, zmniejszył się wolumen należności od klientów (wycenianych w zamortyzowanym koszcie) w segmencie detalicznym o 6,0%, w segmencie korporacyjnym o 1,4% oraz o 16,6% w segmencie finansów publicznych.

Należności od klientów – struktura



Najwyższy udział w kredytach ogółem, wynoszący 56,4%, miał segment klientów korporacyjnych który zwiększył się o 1,8 p.p. wobec stanu na koniec 2017 roku. Udział segmentu detalicznego w kredytach ogółem zmniejszył się o 0,6 p.p. do 32,4%. Kwota kredytów segmentu detalicznego wycenianych w zamortyzowanym koszcie wyniosła 3 834,1 mln zł na koniec III kwartału 2018 roku wobec 4 076,8 mln zł na koniec 2017 roku. Główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe, których wartość bilansowa wyniosła 3 104,7 mln zł na koniec III kwartału 2018 roku, wobec 3 235,6 mln zł na koniec 2017 roku.

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.09.2018 vs. 30.06.2018	30.09.2018 vs. 31.12.2017
Kredyty mieszkaniowe w PLN	1 399 505	1 423 328	1 470 036	-1,7	-4,8
Kredyty mieszkaniowe w CHF	985 650	1 014 512	1 013 498	-2,8	-2,7
Kredyty mieszkaniowe w EUR	674 620	704 941	705 115	-4,3	-4,3
Kredyty mieszkaniowe w USD	44 968	47 944	46 934	-6,2	-4,2
KREDYTY MIESZKANIOWE OGÓŁEM*	3 104 743	3 190 725	3 235 583	-2,7	-4,0

*Na dzień 30 czerwca 2018 roku kredyty mieszkaniowe były wyceniane wg zamortyzowanego kosztu za wyjątkiem kredytów w PLN wysokości 984,tys. zł, które były wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy.

Najwyższy udział w kredytach mieszkaniowych - 54,9% mają kredyty w walutach obcych (54,6% na koniec 2017 roku). Udział kredytów mieszkaniowych w CHF w całym portfelu kredytowym Grupy BOŚ S.A. (netto) wyniósł 8,3%. Udział walutowych kredytów mieszkaniowych w kredytach ogółem systematycznie zmniejsza się.

Nowa sprzedaż - kredyty udzielone w okresie trzech kwartałów 2018 roku w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku.

Wyszczególnienie	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %
	tys. zł		
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym w okresie	1 489 424	1 249 244	19,2
Kredyty udzielone klientom detalicznym w okresie	195 472	354 747	-44,9
Kredyty udzielone finansom publicznym w okresie	38 306	84 266	-54,5
KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM W OKRESIE	1 723 201	1 688 258	2,1

W trzech kwartałach 2018 roku Bank udzielił kredytów i pożyczek (nowa sprzedaż) na kwotę 1,7 mld zł, tj. o 2,1% więcej niż w analogicznym okresie 2018 roku (bez kredytów w rachunku bieżącym, wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Sprzedaż klientom instytucjonalnym zwiększyła się o 19,2%, przy spadku o 44,9% sprzedaży klientom indywidualnym i o 54,5% klientom finansów publicznych.

Kredyty proekologiczne

Struktura segmentowa kredytów proekologicznych (wg wartości kapitału)

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.09.2018	30.09.2018
				vs.	vs.
				30.06.2018	31.12.2017
Kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym	184 825	171 277	160 342	7,9	15,3
Kredyty proekologiczne udzielone finansom publicznym	424 346	443 323	488 666	-4,3	-13,2
Kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym	3 838 195	3 955 858	3 852 067	-3,0	-0,4
KREDYTY PROEKOLOGICZNE	4 447 367	4 570 458	4 501 075	-2,7	-1,2

BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych. Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 września 2018 roku wynosiło 4 447,4 mln zł wobec 4 501,1 mln zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój stanowi 35,13% salda kredytów ogółem w Banku (na koniec III kwartału 2017 roku wynosił 34,27%).

Kwota umów zawartych w okresie od 1 stycznia do 30 września 2018 roku na finansowanie działań proekologicznych wyniosła 719,8 mln zł (z czego umowy na kwotę 581,1 mln zł zawarto w I półroczu) i była o 25,0% wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W zdecydowanej większości nowe kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych.

Nowe kredyty proekologiczne udzielone w okresie trzech kwartałów 2018 roku i analogicznym okresie 2017 roku

Wyszczególnienie	I-III kw. 2018	I-III kw. 2017	Zmiana %
	tys. zł		
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym w okresie	75 457	40 916	84,4
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom finansów publicznych w okresie	14 345	36 372	-60,6
Nowe kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym w okresie	629 973	498 704	26,3
NOWE KREDYTY PROEKOLOGICZNE UDZIELONE KLIENTOM W OKRESIE	719 775	575 992	25,0

2.2.3. Jakość portfela kredytowego

Wyszczególnienie	30.09.2018	
	tys. zł	%
Należności od klientów, wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości, w tym:	10 364 369	81,4
- ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego (Koszyk 1)	8 268 803	65,0
- ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2)	2 095 566	16,5
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	786 014	6,2
- farmy wiatrowe	634 226	5,0
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3), w tym:	1 577 947	12,4
- farmy wiatrowe	123 835	1,0
Razem należności od klientów brutto	12 728 330	100,0
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe i pożyczki:		
należności od klientów - koszyk 1	-53 881	-0,4
należności od klientów - koszyk 2	-108 836	-0,9
należności od klientów - koszyk 3 nie wykazujący utraty wartości	-24 507	-0,2
- farmy wiatrowe	-22 642	-0,2
należności od klientów - koszyk 3 wykazujący utratę wartości	-799 422	-6,3
- farmy wiatrowe	-34 204	-0,3
Razem odpisy na oczekiwane straty należności od klientów	-986 646	-7,8
Razem należności od klientów - wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (netto), w tym:	11 741 684	92,2
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy		
Wartość godziwa	115 547	0,9
- farmy wiatrowe	60 848	0,5
Razem należności od klientów - wartość w wartości godziwej	115 547	0,9
Pozostałe należności	56	0,0
Złożone depozyty zabezpieczające	3 719	0,0
NALEŻNOŚCI OD KLIENTÓW NETTO	11 861 006	93,2

Wyszczególnienie	31.12.2017	
	tys. zł	%
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości, w tym:	10 201 303	78,7
- należności od klientów, które nie są zaległe	10 038 788	77,4
- należności od klientów, które są zaległe	162 515	1,3
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	1 228 794	9,5
- farmy wiatrowe	1 056 694	8,1
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości, w tym:	1 539 448	11,9
- farmy wiatrowe	373 521	2,9
Razem należności od klientów i innych banków brutto	12 969 545	100,0
Odpisy aktualizujące należności od klientów i innych banków, w tym:	-625 780	-4,8
- farmy wiatrowe	-119 432	-0,9
Pozostałe należności	9	0,0
NALEŻNOŚCI OD KLIENTÓW I INNYCH BANKÓW NETTO	12 343 774	95,2

Na koniec III kwartału br. stan odpisów aktualizujących wyniósł 986,6 mln zł. Relacja odpisów aktualizujących na należności udzielone klientom i bankom brutto (wyceniane wg zamortyzowanego kosztu i wg wartości godziwej przez wynik finansowy) na dzień 30 września 2018 roku wyniosła 8,4%.

Udział należności od klientów brutto z utratą wartości w całym portfelu wyniósł 12,4% na dzień 30 września 2018 roku wobec 11,9% wg stanu na koniec 2017 roku.

2.3. Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy

2.3.1. Zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań razem Grupy

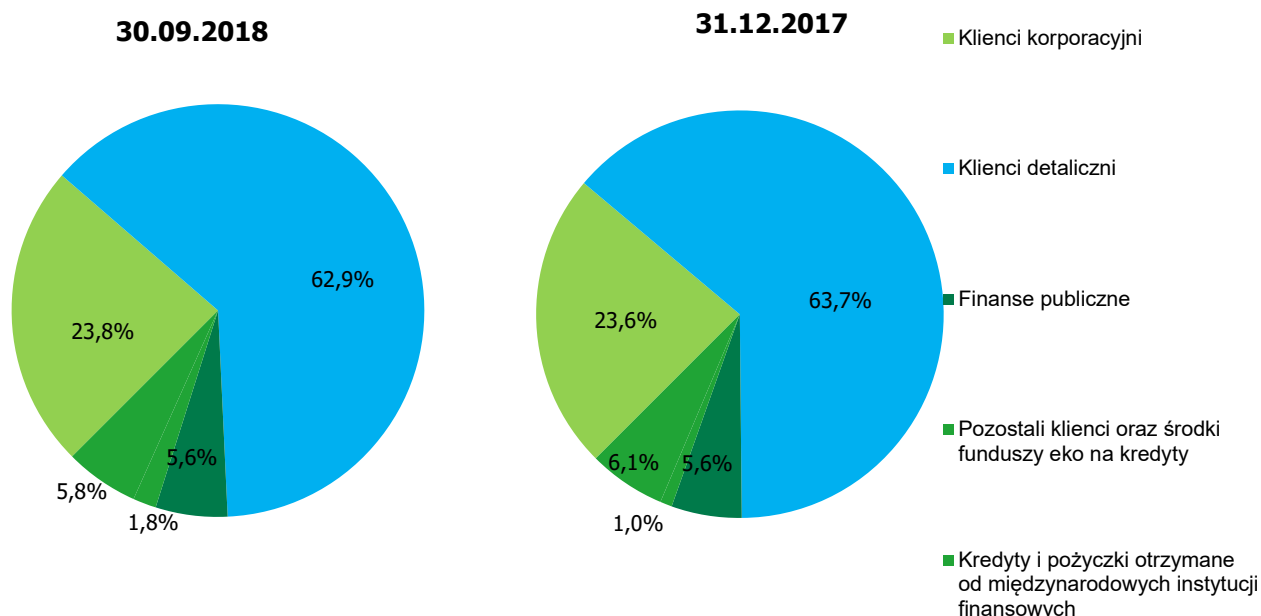
Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.09.2018	30.09.2018
				vs.	vs.
				30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	537 396	532 392	479 534	0,9	12,1
Pochodne instrumenty finansowe	53 365	68 897	68 238	-22,5	-21,8
Pochodne instrumenty zabezpieczające	14 229	24 659	20 571	-42,3	-30,8
Zobowiązania wobec klientów	14 714 120	16 143 581	15 463 833	-8,9	-4,8
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	249 123	247 741	829 980	0,6	-70,0
Zobowiązania podporządkowane	473 452	474 376	595 692	-0,2	-20,5
Rezerwy	27 458	28 043	17 539	-2,1	56,6
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	1 220	722	1 765	69,0	-30,9
- bieżące	1 220	-	727	x	67,8
- odroczone	-	722	1 038	-100,0	-100,0
Pozostałe zobowiązania	190 000	217 520	339 135	-12,7	-44,0
Kapitał własny razem	2 136 985	1 816 906	1 860 433	17,6	14,9
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	18 397 348	19 554 837	19 676 720	-5,9	-6,5

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych z tytułu wykupu obligacji zmniejszyły się o 70,0% wobec stanu na koniec 2017 roku.

Kapitał własny zwiększył się o 14,9% wobec stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, głównie na skutek emisji akcji w kwocie 300,7 mln zł. Rejestracja podwyższenia kapitału miała miejsce 3 lipca 2018 roku.

Na koniec III kwartału 2018 roku najwyższy udział w sumie bilansowej, tj. 80,0% miały zobowiązania wobec klientów. Ich udział zwiększył się o 1,4 p.p. wobec stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku. Natomiast udział zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych oraz zobowiązań podporządkowanych zmniejszył się odpowiednio o 2,9 p.p. oraz 0,5 p.p.

Zobowiązania wobec klientów – struktura



2.3.2. Zobowiązania Grupy Kapitałowej

Główne źródło finansowania działalności Grupy stanowią zobowiązania wobec klientów, w tym:

- środki depozytowe pozyskiwane przez sieć placówek Banku,
- kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych,
- środki pozyskane od obcych donatorów na działalność kredytową w formie bezpośrednich linii, dopłat do oprocentowania lub dopłat do kapitału (NFOŚiGW, Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, JESSICA - Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich).

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
	tys. zł			30.09.2018	30.09.2018
				vs.	vs.
				30.06.2018	31.12.2017
Klienci korporacyjni	3 509 303	4 152 530	3 652 320	-15,5	-3,9
Klienci detaliczni	9 256 741	9 936 857	9 843 063	-6,8	-6,0
Finanse publiczne	828 079	983 382	861 891	-15,8	-3,9
Fundusze ekologiczne	10 330	930	345	1 010,8	2 894,2
Pozostali klienci	178 949	119 077	100 794	50,3	77,5
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	854 525	889 862	943 881	-4,0	-9,5
Środki funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty	76 193	60 943	61 539	25,0	23,8
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	14 714 120	16 143 581	15 463 833	-8,9	-4,8

Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 30 września 2018 roku wyniosły 14 714,1 mln zł i były niższe o 4,8% w porównaniu do stanu na koniec 2017 roku.

3. Podstawowe wskaźniki finansowe

Wyszczególnienie	I-III kw. 2018	2017	Zmiana w p.p.
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ¹	2,4	2,5	-0,1
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ²	0,3	0,2	0,1
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ³	2,0	1,9	0,1
Koszt ryzyka ⁴	-1,1	-1,0	-0,1
Koszty/dochody (C/I) ⁵	64,1	64,5	-0,4

1) relacja zysku netto z ostatnich czterech kwartałów do średniego stanu kapitałów,

2) relacja zysku netto z ostatnich czterech kwartałów do średniego stanu aktywów,

3) relacja annualizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu trzech kwartałów,

4) relacja wyniku odpisów z tytułu utraty wartości wraz z wyceną do wartości godziwej dla ostatnich 12 miesięcy do średniego stanu wartości kredytów i pożyczek w tym okresie,

5) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek wyników bez wyceny należności, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń, wyniku z pozycji wymiany i wyniku z pozostałych operacji.

Marża odsetkowa na aktywach ogółem, liczona jako relacja annualizowanego wyniku odsetkowego do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu trzech kwartałów wyniosła 2,0% wobec poziomu 1,9% za okres 2017 r., głównie w efekcie poprawy struktury aktywów oraz obniżenia kosztowości pasywów Grupy BOŚ S.A.

Wskaźnik koszty/dochody, liczony za trzy kwartały 2018 roku wyniósł 64,1% wobec 64,5% w roku 2017.

4. Zarządzanie kapitałem

Grupa zdecydowała, na potrzeby adekwatności kapitałowej, o stosowaniu rozwiązań przejściowych, w trakcie trwania okresu przejściowego, dotyczących złagodzenia wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w oparciu o Artykuł 1 ust. 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 roku (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013. Dodatkowo postanowiono niestosować ust. 4 z art. 1 Rozporządzenia (UE) 2017/2395.

Uwzględniając wpływ wdrożenia MSSF 9 zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych, jak i bez nich Bank i Grupa spełniają obowiązujące normy kapitałowe na dzień 30.09.2018 roku.

Z uwagi na podjęcie decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 1 lutego 2018 roku Grupa będzie dokonywała ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Poziom kapitałów, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych oraz współczynnika dźwigni w Grupie kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30.09.2018	31.12.2017
Dostępny kapitał		
Kapitał podstawowy Tier I	2 069 366	1 698 148
Kapitał podstawowy Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 960 756	x
Kapitał Tier I	2 069 366	1 698 148
Kapitał Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 960 756	x
Fundusze własne	2 429 989	2 177 670
Fundusze własne – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 321 380	x
Aktywa ważne ryzykiem		
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem	13 940 971	14 458 688
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem – bez przepisów przejściowych MSSF 9	13 802 507	x
Współczynniki kapitałowe		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	14,84	11,74
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	16,82	x
Współczynnik kapitału Tier I	14,84	11,74
Współczynnik kapitału Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,21	x
Łączny współczynnik kapitałowy	17,43	15,06
Łączny współczynnik kapitałowy - bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,21	x
Współczynnik dźwigni		
Wartość ekspozycji	19 781 040	20 791 872
Współczynnik dźwigni	10,5	8,2
Współczynnik dźwigni - bez przepisów przejściowych MSSF 9	10,0	x

W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się wobec KNF do utrzymania współczynnika wypłacalności Banku (zwanego obecnie łącznym współczynnikiem kapitałowym) na poziomie co najmniej 12%. Postępowanie administracyjne, na potrzeby którego NFOŚiGW zaciągnął wobec KNF zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, było prowadzone w związku z odkupieniem przez NFOŚiGW akcji Banku posiadanych przez Skandinaviska Enskilda Banken. Bank uwzględnia potrzeby kapitałowe wynikające z zobowiązania nałożonego przez KNF w planach finansowych oraz strategii Banku.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2018 roku bufor zabezpieczający został zwiększony o 0,625 p.p. i wynosi 1,875 p.p., bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie zostały objęte buforami innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W dniu 15 grudnia 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Grupę funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych na poziomie 0,88 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,66 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,49 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. a Rozporządzenia CRR).

W efekcie, od 1 stycznia 2018 roku, zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe wzrosły do poziomów 11,54% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,76% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCR.

Poziom kapitałów, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych oraz współczynnika dźwigni w Banku kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30.09.2018	31.12.2017
Dostępny kapitał		
Kapitał podstawowy Tier I	2 020 736	1 666 205
Kapitał podstawowy Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 912 126	x
Kapitał Tier I	2 020 736	1 666 205
Kapitał Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 912 126	x
Fundusze własne	2 381 359	2 143 429
Fundusze własne – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 272 749	x
Aktywa ważne ryzykiem		
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem	13 368 003	13 986 143
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem – bez przepisów przejściowych MSSF 9	13 229 976	x
Współczynniki kapitałowe		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	15,12	11,91
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,45	x
Współczynnik kapitału Tier I	15,12	11,91
Współczynnik kapitału Tier I - bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,45	x
Łączny współczynnik kapitałowy	17,81	15,33
Łączny współczynnik kapitałowy - bez przepisów przejściowych MSSF 9	17,18	x
Współczynnik dźwigni		
Wartość ekspozycji	19 663 044	20 632 427
Współczynnik dźwigni	10,3	8,1
Współczynnik dźwigni - bez przepisów przejściowych MSSF 9	9,8	x

W dniu 21 listopada 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,92 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,69 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,51 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. a Rozporządzenia CRR).

W efekcie, od 1 stycznia 2018 roku do 30 września 2018 roku zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe wzrosły do poziomów 11,57% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,80% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCR.

W dniu 15 października 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,52 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,39 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,29 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. a Rozporządzenia CRR) .

W efekcie, od 31 października 2018 roku zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe spadły do poziomów 11,27% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,40% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCR.

5. Wybrane dane liczbowe dotyczące działalności Grupy

Wyszczególnienie	30.09.2018	30.06.2018	31.12.2017	Zmiana %	
				30.09.2018 vs. 30.06.2018	30.09.2018 vs. 31.12.2017
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.					
Liczba klientów	248,5	251,4	253,2	-1,2	-1,9
Liczba klientów detalicznych	242,6	245,5	247,3	-1,2	-1,9
Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych	5,9	5,9	5,9	0,0	0,0
Liczba klientów korzystających z kanałów elektronicznych	125,7	126,9	129,4	-0,9	-2,9
Liczba rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych*	251,0	253,4	257,7	-0,9	-2,6
Karty płatnicze i kredytowe razem	93,3	94,4	100,0	-1,2	-6,7
Liczba placówek (w szt.)	59	61	65	-3,3	-9,2
DOM MAKLERSKI BOŚ S.A.					
Liczba rachunków inwestycyjnych	101,2	100,5	98,7	0,7	2,5
w tym liczba rachunków internetowych	95,7	94,0	91,7	1,8	4,4
Liczba placówek (w szt.)	13	13	13	0,0	0,0

* łącznie z rachunkami oszczędnościowymi

6. Kierunki rozwoju Banku

W III kwartale 2018 roku Bank kontynuował działania związane z wdrożeniem „Ramowej Strategii Rozwoju BOŚ S.A. na lata 2016-2020”. Finalizowane były prace nad jej aktualizacją oraz wydłużeniem horyzontu czasowego do roku 2021, zgodnie z zaakceptowanym przez KNF zaktualizowanym Programem Postępowania Naprawczego.

Zakończono realizację inicjatyw obligatoryjnych, co pozwoliło na dostosowanie się Banku m.in. do nowych standardów rachunkowości (MSSF9), sprawozdawczości obligatoryjnej (FINREP) oraz wymogów sprawozdawczych w zakresie płynności (ALMM, LCR i NFSR). Ponadto Bank wprowadził do swojej oferty podstawowy rachunek płatniczy – EKOkonto PRP, zgodnie z zapisami zmienionej ustawy o usługach płatniczych.

Rozpoczęto realizację nowych przedsięwzięć o charakterze zarówno obligatoryjnym (dostosowanie systemów Banku do wymogów Dyrektywy PSD2), efektywnościowym (optymalizacja procesu ewidencji Umów), jak również rozwojowym (przebudowa strony www, bankowość elektroniczna i mobilna dla klientów detalicznych).

W zakresie przedsięwzięć rozwojowych prowadzone były działania związane z pozyskaniem klientów i wzrostem przychodów, w szczególności przy współpracy Banku z głównymi akcjonariuszami. Kontynuowano także wdrożenie nowego procesu kredytowego realizowanego m.in.: przez przygotowanie i wdrożenie kompleksowego zarządzania procesem kredytowym uwzględniającego tzw. widok klienta 360 stopni, całościowa optymalizacja procesu kredytowego i przypisanie odpowiedzialności za poszczególne etapy procesu wraz z określeniem miar jego efektywności, a także automatyzację, jak również zapewnienie nowych procesów dedykowanych dla wyodrębnionych segmentów. Równolegle kontynuowane były prace zmierzające do zwiększenia roli elektronicznych kanałów dystrybucji i dostosowania tradycyjnych kanałów dystrybucji do obecnych wyzwań rynkowych i oczekiwań docelowych segmentów Klientów. Zakończono I etap wdrożenia nowych funkcjonalności w bankowości elektronicznej dla klientów korporacyjnych, natomiast zakończenie projektu planowane jest w IV kwartale 2018 roku kiedy to zostaną udostępnione kolejne funkcjonalności.

Oprócz inicjatyw o charakterze rozwojowym i obligatoryjnym podejmowane były liczne działania ukierunkowane na optymalizację kosztów o charakterze osobowym i rzeczowym polegające m.in. na dalszej optymalizacji kosztów osobowych, redukcji lub renegotjacji umów serwisowych, konsolidacji i optymalizacji infrastruktury i licencji informatycznych. Działania optymalizacyjne objęły również restrukturyzację sieci placówek Banku, skutkującą zamknięciem dwóch placówek w III kwartale 2018 roku.

7. Istotne zdarzenia w III kwartale 2018 roku

Podwyższenie kapitału

W dniu 3 lipca 2018 roku (raport bieżący nr 27/2018) Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego BOŚ S.A. w drodze emisji 30 074 426 akcji zwykłych na okaziciela serii V. W ramach podwyższenia kapitału inwestorzy objęli akcje za kwotę 300,7 mln zł. Największy udział w emisji miał NFOŚiGW, który zawarł z Bankiem umowę objęcia za kwotę 210 mln zł. Wysokość kapitału zakładowego Banku po rejestracji wynosi 929 476 710 zł.

W dniu 10 sierpnia 2018 roku KNF wydała zezwolenie na zaliczenie akcji serii V w kwocie 300 744 260 zł do kapitału podstawowego Tier I.

W dniu 1 października 2018 roku KDPW dokonał asymilacji 30 074 426 akcji zwykłych na okaziciela serii V.

Podwyższenie kapitału umożliwił Bankowi dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Znacząca umowa

W dniu 12 lipca 2018 roku (raport bieżący nr 29/2018) pomiędzy Bankiem, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, spółką Polenergia S.A. (Sponsor) i jej trzema spółkami zależnymi, tj.: Grupa PEP Farma Wiatrowa 1 Sp. z o.o., Grupa PEP Farma Wiatrowa 4 Sp. z o.o. oraz Grupa PEP Farma Wiatrowa 6 Sp. z o.o., zawarty został aneks do Umowy finansowania z dnia 4 października 2013 roku, do której Bank przystąpił w dniu 29 lipca 2014 roku (o czym Bank informował w RB 47/2014). Kredyty inwestycyjne udzielone w/w spółkom przez Bank. oraz EBOiR, przeznaczone zostały na realizację budowy farm wiatrowych FW Gawłowice, FW Skurpie oraz FW Rajgród o łącznej mocy 117,3 MW. Finansowanie udzielone przez Bank dotyczy budowy FW Skurpie zrealizowanej przez Grupa PEP Farma Wiatrowa 4 Sp. z o.o. Zawarty w dniu 12 lipca 2018 roku aneks jest efektem rozmów i negocjacji prowadzonych przez strony, mających na celu uzgodnienie zmian wybranych warunków udzielonego finansowania z uwzględnieniem zaistniałych zmian w otoczeniu rynkowym i regulacyjnym branży energetyki wiatrowej, w tym spadku cen zielonych certyfikatów oraz niepewności inwestorów odnośnie wysokości obciążeń z tytułu podatku od nieruchomości. Zmiany warunków finansowania wprowadzone przedmiotowym aneksem dotyczyły w szczególności obniżenia do poziomów rynkowych cen sprzedaży energii elektrycznej i praw majątkowych realizowanych przez poszczególnych kredytobiorców w ramach długoterminowych umów PPA i CPA zawartych ze spółką Polenergia Obrót S.A. Jednocześnie okres finansowania uległ wydłużeniu o 3 lata, tj. do dnia 29 grudnia 2032 roku, a harmonogram spłaty kredytów został dostosowany do wysokości przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne spółki. Postanowienia aneksu nie zawierają zapisów o karach umownych. Wejście w życie zmienionych warunków finansowania określonych w aneksie, uzależnione jest od spełnienia warunków

zawieszających, w tym dokonania przez kredytobiorców przedpłaty kredytów w łącznej kwocie 23,7 mln zł. Zaangażowanie Banku na dzień 12 lipca 2018 roku, tj. przed ww. przedpłatą wobec Klienta oraz grupy podmiotów z nim powiązanych wynosiło 232,4 mln zł.

8. Podstawowe produkty, usługi i sfery działalności Grupy

Klienci korporacyjni

Konstruując szeroką ofertę produktów rozliczeniowych, depozytowych i kredytowych Bank posiada bazę, w oparciu o którą, dla każdego klienta, może być budowana indywidualna oferta dostosowana do konkretnych potrzeb. W zakresie oferty rozliczeniowej Bank posiada standardowe rachunki bieżące, pełniące funkcje rozliczeniowe i służące do gromadzenia środków pieniężnych oraz przeprowadzania rozliczeń krajowych i zagranicznych. Rachunki mogą być prowadzone w walutach: PLN, USD, EUR, GBP, CHF, SEK, HUF, RUB, CZK oraz DKK. W ramach oferty Bank umożliwia skorzystanie z pakietów usług rozliczeniowych w formule modułowej. Oferujemy trzy warianty Kont Wyjątkowych Biznes dopasowane do poziomu transakcyjności Klienta wzbogacone o moduły: rozliczeniowy oraz FX, dostępne opcjonalnie w zależności od profilu biznesowego Klienta.

W zakresie produktów rozliczeniowych i bankowości elektronicznej w III kwartale 2018 roku:

- Wdrożono zmiany regulacyjne oraz informatyczne dostosowujące Bank do przepisów Ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Split Payment),
- Wdrożono nowy proces obsługi obrotu gotówkowego z nowym poddostawcą, co pozwoliło na znaczne zwiększenie liczby lokalizacji, w których obsługiwany jest obrót gotówkowy w formie zamkniętej oraz umożliwienie wpłat zamkniętych w Urzędach Poczтовых.
- W bankowości elektronicznej wprowadzono nowe funkcjonalności ułatwiające korzystanie z systemu i optymalizujące zarządzanie finansami z poziomu systemu BOŚBank24 iBOSS. Są to: dynamiczne (aktywne) pole sumujące płatności zaznaczone na liście przelewów; prezentowanie na liście zleceń wartości paczki przelewów; łatwe wybieranie obciążanego rachunku z listy; saldo po operacji dostępne w historii rachunku; realizacja przelewu z listy kontrahentów; kolejność alfabetyczna w przelewach grupowych i płacowych.

W zakresie produktów kredytowych w III kwartale 2018 roku:

- Bank rozpoczął sprzedaż kredytów komercyjnych dla rolników z segmentu AGRO.
- Bank kontynuował działania zmierzające do usprawnienia procesu kredytowego, które mają na celu optymalizację i automatyzację procesu na różnych jego etapach takich jak: pozyskiwanie klienta, ocena wniosku kredytowego, podejmowanie decyzji kredytowej, uruchomienie środków czy monitorowanie i administrowanie kredytem. Projekt obejmuje między innymi wdrożenie narzędzia wspierającego proces oceny oraz rozwój systemów ratingowych z uwzględnieniem specyfiki produktów proekologicznych,
- Wprowadzono do oferty kredytu inwestycyjnego możliwość finansowania przez Bank inwestycji, z których wyprodukowana energia jest lub będzie sprzedawana w systemie aukcyjnym lub systemach FIT (feed-in-tariff) / FIP (feed-in-premium).

Ponadto kontynuowano sprzedaż kredytów finansujących działalność bieżącą oraz inwestycyjną, w tym proekologiczną, dopasowując każdorazowo warunki transakcji kredytowych do potrzeb klienta.

Jednostki finansów publicznych

W III kwartale 2018 roku Bank kontynuował współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce. Dla części z nich prowadził kompleksową obsługę bankową budżetów, umożliwiającą efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi. Obsługa jednostek samorządu terytorialnego jest prowadzona w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych, poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty BOŚ S.A. stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także kredyty z linii banków zagranicznych przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i inwestycji infrastrukturalnych, jak również Europejska Oferta, która jest pakietem produktów

skierowanych do przedsiębiorców, samorządów i spółek komunalnych.

Ponadto spółka wchodząca w skład Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. oferuje finansowanie jednostek samorządu terytorialnego (JST) w formule leasingu operacyjnego zwrotnego nieruchomości/ruchomości oraz dzierżawy zwrotnej. Spółka prowadzi działalność w zakresie usług leasingu zwrotnego nieruchomości i ruchomości skierowanych do jednostek samorządu terytorialnego z zastosowaniem finansowania przez BOŚ S.A. przy wykorzystaniu produktu Banku – wykupu wierzytelności leasingowej.

Klienci detaliczni

Obszar rynku detalicznego Banku obejmuje przede wszystkim segment osób fizycznych (w tym segment klientów VIP) oraz segment klientów instytucjonalnych. W 2018 roku definicje klienta instytucjonalnego rozszerzono o nowy segment AGRO obejmujący rolników indywidualnych oraz przedsiębiorstwa o określonych PKD, Wprowadzono kompleksową ofertę produktową dla segmentu AGRO.

Bank rozwijał ofertę funduszy inwestycyjnych otwartych w celu dywersyfikacji dostępnych dla klienta rozwiązań, dopasowanych do potrzeb inwestycyjnych oraz akceptowalnego dla Klienta profilu ryzyka inwestycyjnego. Klienci Banku mogli korzystać z ponad 300 funduszy inwestycyjnych otwartych i 22 TFI. Realizowany był również cel biznesowy Banku w zakresie zwiększenia uproduktowania klientów oraz wzrost przychodów ze sprzedaży klientom detalicznym, a w szczególności klientom VIP.

Zobowiązania wobec klientów detalicznych

Działania podejmowane przez Bank w 2018 roku w zakresie produktów depozytowych dla klientów detalicznych są nastawione na:

- 1) budowanie trwałych relacji z Klientem poprzez promowanie klientów aktywnie korzystających z ROR jako fundamentu relacji Klient - Bank,
- 2) dbałość o optymalizację kosztowości portfela depozytowego i bieżące dopasowanie do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego,
- 3) utrzymanie salda depozytów Obszaru Rynku Detalicznego zgodnie z potrzebami płynnościowymi Banku.

Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów detalicznych pod względem budowy salda były w III kwartale 2018 roku:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym EKOkontem bez Kosztów oraz konta oszczędnościowe z EKOkontem Oszczędnościowym w PLN,
- lokaty promocyjne: e-lokata na Plusie, EKOkolata Na Dobry Początek, EKOkolata Zyskowna, EKOkolata Rentowna EKOkolata Plus, EKOkolata na Lata i EKOkolata 5 na 5,
- lokata walutowa: EKOkolata z Frankiem w CHF.

Bank konsekwentnie realizował poniższe cele polityki depozytowej:

- 1) dywersyfikował ryzyko kumulacji salda depozytów zapadających i ewentualnego odpływu środków w tym samym czasie poprzez utrzymanie w ofercie produktów na 3, 4, 6, 9, 12, 24 i 60 – miesięcy.
- 2) promował uproduktowanych Klientów - w trakcie konstruowania oferty depozytów terminowych kontynuowane były rozwiązania pozwalające na oferowanie wyższej ceny dla Klientów korzystających z oferty Banku poza depozytami terminowymi (z naciskiem na aktywne rachunki, wspomagające stworzenie silnej więzi Klienta z Bankiem),
- 3) budował stałe relacje z Klientem poprzez działania wpływające na wzrost poziomu odnawialności depozytów,
- 4) dążył do systematycznego budowania stabilnego poziomu depozytów terminowych klientów detalicznych,
- 5) obniżał kosztowość poprzez cykliczne zmiany oprocentowania depozytów terminowych i negocjowanych oraz rachunków oszczędnościowych.

Działalność Banku w obszarze rachunków:

- koncentrowała się na utrzymaniu przejrzystej oferty rachunków poprzez pozostawienie w ofercie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych: EKOkonta bez Kosztów i EKOkonta VIP oraz EKOkonta oszczędnościowego w trzech wariantach dostosowanych do potrzeb Klienta i zachęcającego go do aktywnego korzystania z ROR i systematycznego odkładania nawet niewielkich kwot na koncie oszczędnościowym. EKOkonto oszczędnościowe dostępne jest w walucie złoty oraz EUR i CHF.

W 2018 roku kontynuowana jest promocja rachunków dla osób otrzymujących świadczenia z programu Rodzina 500+,

- bieżących - rozpoczęto proces wzbogacania oferty rachunków bankowych usługami niebankowymi, wpływającymi na atrakcyjność.

Dodatkowo w III kwartale 2018 roku wdrożono zmiany w regulacjach klientów indywidualnych dostosowujące Bank do wymogów zmienionej ustawy o usługach płatniczych w tym zmiany w taryfie opłat i prowizji, w tym wprowadzono do oferty Banku Podstawowy Rachunek Płatniczy. Przy tej okazji wprowadzono również zmiany stawek opłat i prowizji dla konsumentów, obowiązujące od 8 sierpnia 2018 roku.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank systematycznie rozwija swoją działalność w zakresie produktów ubezpieczeniowych. W III kwartale 2018 roku oferował ubezpieczenia przedmiotu kredytowania dla klientów BOŚ S.A., ubezpieczenie życia dla kredytobiorców, ubezpieczenie na wypadek utraty pracy oraz pakiety ubezpieczeń do kart płatniczych.

BOŚ S.A. pełni rolę agenta towarzystw ubezpieczeniowych.

Produkty kredytowe - Klienci indywidualni, Mikroprzedsiębiorstwa, Wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe

Najistotniejsze produkty kredytowe dla klientów indywidualnych to:

- kredyty proekologiczne,
- pożyczka gotówkowa,
- karty kredytowe,
- ekologiczny kredyt hipoteczny,
- kredyt giełdowy.

Kontynuowano sprzedaż produktów hipotecznych w segmencie ekologicznym dla osób fizycznych, jak również w zakresie standardowej oferty produktów hipotecznych. Wspierano proekologiczne rozwiązania poprzez proces udzielania kredytu hipotecznego na budowę prefabrykowanych domów w konstrukcji szkieletowej.

Równolegle, mając na uwadze zwiększenie salda kredytowego oraz aktywizację sprzedaży pożyczki gotówkowej, Bank utrzymuje atrakcyjną ofertę promocji cenowych dla pożyczki gotówkowej.

W celu wspierania sprzedaży oraz budowania długotrwałych relacji z klientami Bank uruchomił ofertę pre-kalkulowaną, która była dostępna w I półroczu 2018 roku.

Od 1 sierpnia 2018 roku w ofercie znajduje się Przejrzysta pożyczka - pożyczka, dzięki której Klienci mogą zadbać o czystsza atmosferę wokół siebie poprzez prace termomodernizacyjne i wymianę urządzeń grzewczych na bardziej ekologiczne. Dodatkowym atutem oferty są atrakcyjne warunki cenowe. W celu zwiększenia obieralności produktu prowadzone są działania zwiększające zakres celów możliwych do zrealizowania w ramach oferty.

W III kwartale 2018 roku kontynuowano specjalną ofertę dotyczącą kredytu na zakup papierów wartościowych dla klientów, co pozwala na generowanie przychodów ze sprzedaży kredytów wśród klientów inwestycyjnych.

Oferta kredytowa dla jednoosobowej działalności gospodarczej została rozszerzona o kredyt obrotowy w rachunku kredytowym – Kredyt dla Firm i „Kredyt dla Firmy” to rozwiązanie ułatwiające mikroprzedsiębiorstwu codzienne funkcjonowanie i planowanie kolejnych etapów rozwoju. BOŚ proponuje kredyt w PLN na dowolny cel związany z prowadzeniem działalności gospodarczej. Klient nie płaci prowizji za udzielenie kredytu, a w przypadku skorzystania z Gwarancji COSME Bank proponuje preferencyjnie oprocentowanie.

W celu usprawnienia procesu kredytowego dla wspólnot mieszkaniowych Bank dokonał optymalizacji dokumentacji wymaganej od Wspólnoty Mieszkaniowej na etapie złożenia wniosku kredytowego w Banku oraz wprowadził modyfikację do oceny Klienta.

Powyższe zmiany wpłyną na przyspieszenie procesu kredytowego oraz zwiększą akceptowalność transakcji. Jako działania ciągłe planowana jest stała analiza konkurencji oraz plasowania się oferty

BOŚ S.A. na rynku. Ponadto prowadzone będą działania zmierzające do aktywizacji sprzedaży pożyczki gotówkowej poprzez oferty promocyjne oraz oferty dedykowane *pre-approved*.

Planowane działania

Działania Banku w 2018 roku będą zmierzały do:

- zwiększenia zaangażowania w finansowanie rozwiązań proekologicznych, m.in. dzięki kompleksowej i innowacyjnej ofercie dla osób fizycznych, ,
- budowania trwałych relacji z Klientem m.in. poprzez kreowanie ofert produktowych promujących Klientów posiadających aktywne rachunki z kartą debetową,
- intensyfikacji działań zwiększających uproduktowanie Klientów,
- budowania nowych, rynkowych, zautomatyzowanych procesów kredytowych dla klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw,
- wprowadzenia promocji dla produktów kredytowych dla wspólnot mieszkaniowych,
- podjęcie rozmów z firmami oferującymi towary dla rolnika w celu podjęcia współpracy w zakresie finansowania fabrycznego tj. finansowania przez Bank na preferencyjnych warunkach zakupu przez rolników maszyn rolniczych sprzedawanych przez dane firmy .
- zmian w ofercie kartowej w związku z wyborem nowego systemu do obsługi kart oraz nowego procesora i personalizatora, które pozwolą na dopasowanie oferty dla bardzo wymagających klientów.

Rozwój działalności maklerskiej

W III kwartale 2018 roku na regulowanym rynku akcyjnym aktywność inwestycyjna Domu Maklerskiego BOŚ S.A. utrzymywała się na poziomie nieco wyższym niż w poprzednim kwartale. W transakcjach sesyjnych zrealizowane przez Spółkę obroty były wyższe o 5,4% w porównaniu do II kwartału br., ale jednocześnie były niższe o 9,0% w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Wzrost obrotów Spółki w ujęciu r/r miał miejsce na rynku kontraktów terminowych (o 11,7% r/r) oraz na rynku NewConnect (o 57,3% r/r).

Po trzech kwartałach br. w transakcjach sesyjnych na rynku akcji udział Domu Maklerskiego BOŚ w rynku wyniósł 4,15%, co oznacza iż był niższy o ponad 15% niż w tym samym okresie ub.r. (4,92%). Spadek udziału Domu Maklerskiego BOŚ w rynku akcji w dużym stopniu związany był ze wzrostem aktywności zagranicznych brokerów, wynikającym z trwającego w III kw. br. dopasowywania struktury zagranicznych funduszy akcyjnych do zmiany statutu Polski na rynek rozwinięty, zgodnie z klasyfikacją dokonaną przez FTSE Russell. Po trzech kwartałach roku na rynku kontraktów terminowych Dom Maklerski BOŚ pozostał liderem rynku z udziałem na poziomie 23,17% (+1,7% r/r). Spółka utrzymała również pozycję lidera rynku NewConnect z udziałem na poziomie 17,63%, podczas gdy po III kw. ub.r. udział ten wynosił 14,97%.

W III kwartale br. Dom Maklerski BOŚ S.A. pełnił rolę oferującego przy emisji akcji serii G z zachowaniem prawa poboru spółki Comperia SA. W ostatnim kwartale Dom Maklerski BOŚ S.A. wprowadził do oferty funduszy inwestycyjnych dostępnych na platformie Bossafund kolejne fundusze należące do BPS TFI SA oraz PKO TFI.

Dostosowano również ofertę produktową na rynku instrumentów CFD/Forex w związku z wejściem w życie nowych przepisów Europejskiego Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). W rezultacie od 1 sierpnia br. znacząco podniesione zostały stawki depozytów zabezpieczających dla instrumentów CFD, co związane było z ograniczeniem dźwigni finansowej dla klientów detalicznych do maksymalnego poziomu 30:1.

Rozwój faktoringu

Do obsługi faktoringu w Banku Ochrony Środowiska S.A. przeznaczony jest nowoczesny, wyspecjalizowany, internetowy system BOŚ Faktor, który gwarantuje klientom pełną kontrolę nad wierzytelnościami oraz umożliwia 24-godzinny kontakt z Bankiem przez 7 dni w tygodniu. System służy do automatycznej obsługi transakcji faktoringowych.

Na koniec III kwartału 2018 roku obroty wypracowane z tytułu transakcji faktoringowych w BOŚ osiągnęły wartość 2,5 mld zł. III kwartał 2018 roku BOŚ Bank zakończył z udziałem w rynku usług faktoringowych na poziomie ok. 1,5%. W III kwartale 2018 roku faktoring w BOŚ S.A. obsługiwał 6 630 kontrahentów i nabył 58 391 faktur. Sprzedaż produktów faktoringowych po 9 miesiącach 2018 roku wyniosła 157,2 mln i była wyższa od analogicznego okresu roku ubiegłego o 25,1 mln zł, tj. o 19%.

9. Czynniki, które będą miały wpływ na wyniki w perspektywie co najmniej kolejnego kwartału

Ryzyka istotne z punktu widzenia Grupy w zakresie finansowania klientów z portfela farm wiatrowych

Określone kategorie ryzyk regulacyjno-prawnych oraz rynkowych, zidentyfikowanych w poprzednich okresach przez Grupę w związku z udzielonymi kredytami na finansowanie projektów w zakresie lądowej energetyki wiatrowej, pozostawały aktualne w trakcie III kwartału 2018 roku.

Ryzyka te, wskazane poniżej, zostały zaalokowane do stosowanego w Grupie modelu wyceny ekspozycji wiatrowych, umożliwiającego symulację przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- 1) wysokość podatku od nieruchomości, określona prawdopodobieństwem utrzymania w perspektywie długoterminowej dotychczasowych zasad naliczania podstawy opodatkowania dla elektrowni wiatrowych na poziomie 20% - dla projektów nie posiadających interpretacji podatkowych; dla pozostałych projektów zakładany jest koszt podatku wynikający z decyzji administracyjnej wydanej przez gminy,
- 2) produktywność projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75), a dla farm wiatrowych produkujących energię od co najmniej 5 lat, przyjmowana jest średnia, wynikająca z rzeczywistej produkcji energii wytworzonej w poszczególnych latach działania farmy,
- 3) ścieżki cenowe dla energii elektrycznej i zielonych certyfikatów przyjmowane w oparciu o analizę wewnętrzną Grupy bazującą na raportach prezentujących prognozy cen w perspektywie długoterminowej, przygotowanych na zlecenie Grupy przez renomowanych doradców zewnętrznych;
- 4) średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególnej ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- 5) scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji.

Ryzyko spadku ceny rynkowej praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z OZE

W okresie od początku 2018 roku do 30 września 2018 roku obserwowany był pozytywny trend rosnących notowań cen zielonych certyfikatów – nastąpił wzrost cen z ok. 45 zł do 134 zł.

Niemniej jednak stosując zasady ostrożnej wyceny, przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych Grupa przyjmuje cenę zielonych certyfikatów w prognozowanym okresie poniżej bieżącej wartości rynkowej, w oparciu o prognozy renomowanych doradców zewnętrznych.

Ryzyko wynikające ze zmiany podstawy naliczania podatku od nieruchomości

W dniu 29 czerwca 2018 roku opublikowana została Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Nowela Ustawy o OZE wprowadziła zmianę definicji elektrowni wiatrowej, zgodnie z którą, począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku, budowlę, w rozumieniu prawa budowlanego stanowi jedynie część budowlana elektrowni wiatrowej (fundament, wieża). Powyższa modyfikacja umożliwiła przywrócenie wcześniejszych, korzystniejszych dla inwestorów wiatrowych przepisów dotyczących zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, obowiązujących przed 1 stycznia 2017 roku.

Nowelizacja Ustawy o OZE nie wyeliminowała natomiast wątpliwości odnośnie prawidłowości zasad naliczania podatku od nieruchomości za 2017 roku. Ostatecznie kwestia ta będzie rozstrzygana przez Naczelny Sąd Administracyjny w ramach rozpoznawania indywidualnych skarg kasacyjnych wniesionych

przez podatników. Tym samym, niewykluczona jest materializacja ryzyka uznania przez NSA, że w stanie prawnym obowiązującym w 2017 roku, podstawę opodatkowania stanowiła część budowlana wraz z urządzeniami technicznymi elektrowni wiatrowej. Takie stanowisko NSA oznaczałoby ryzyko konieczności dokonania przez część klientów, korekt złożonych deklaracji podatkowych za 2017 roku i zapłaty zaległego podatku wraz z odsetkami. W obliczu powyższego, w okresie do 30 września 2018 roku, Grupa realizuje podejście ostrożnościowe do kwestii opodatkowania podatkiem od nieruchomości w modelu wyceny farm wiatrowych.

Ryzyko sporu prawnego klientów Banku z Energa – Obrót S.A.

W dniu 11 września 2017 roku Energa S.A. opublikowała raport bieżący nr 37/2017, w którym poinformowała o zamiarze wszczęcia postępowań sądowych, w przedmiocie ustalenia nieistnienia stosunków prawnych, powstałych wskutek zawarcia przez spółkę zależną - Energa Obrót S.A. z wytwórcami energii elektrycznej z OZE dwudziestu dwóch ramowych umów na odbiór praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z OZE („zielonych certyfikatów”), ze względu na ukształtowanie ich treści w sposób sprzeczny z ustawą prawo zamówień publicznych („umowy CPA”). W następstwie powyższego, Zarząd Energa Obrót S.A. podjął decyzję o zaprzestaniu realizacji umów CPA i skierowaniu powództw do właściwych sądów o stwierdzenie bezwzględnej nieważności zawartych umów przeciwko kontrahentom oraz bankom – cesjonariuszom, ze względu na zawarte umowy cesji wierzytelności z umów CPA (jedno z zabezpieczeń udzielonych kredytów na realizację projektów budowy elektrowni wiatrowych).

Działania Energa - Obrót S.A. podjęte we wrześniu 2017 roku dotyczyły 8 klientów kredytowanych przez Grupę; w dwóch procesach z powództwa Energa Obrót S.A. BOŚ S.A. oraz klienci występowali jako strona pozwana, jednakże po zawarciu pomiędzy Bankiem i klientami umów cesji zwrotnych z umów CPA i wobec tego utratą interesu prawnego, Energa wycofała pozwy wobec Banku.

Aktualnie BOŚ S.A. nie występuje bezpośrednio w charakterze Współpozwanego w żadnym z toczących się sporów sądowych. W związku z powyższym, Grupa nie przewiduje, aby mogły ciążyć na Banku dodatkowe koszty wynikające ze sporów prowadzonych przez klientów.

Według stanu na 30 września 2018 roku przed sądami powszechnymi i Sądem Arbitrażowym toczą się procesy przeciwko 6 klientom, których łączne zaangażowanie wobec Grupy wynosiło 134 370 971 zł, stanowiąc 6,91% całkowitego zaangażowania z tytułu ekspozycji z portfela farm wiatrowych. Grupa prowadzi szczególny monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej wskazanych klientów oraz status toczących się postępowań sądowych; pozostaje również w bieżącym kontakcie z udziałowcami i Sponsorami Projektów. Dotychczasowe rozstrzygnięcia w sprawach z powództwa Energa Obrót S.A. to dwa spory zakończone pozytywnie dla klientów Grupy, tj. oddalenie powództwa Energi Obrót S.A., przy czym jeden wyrokiem sądu powszechnego I instancji, a drugi wyrokiem częściowym Sądu Polubownego. Obsługa zobowiązań z tytułu udzielonych kredytów przez w/w klientów przebiega terminowo, pomimo występujących przejściowych problemów płynnościowych, związanych z częściowym zaniechaniem sprzedaży zielonych certyfikatów w okresie trwania procesów sądowych oraz koniecznością ponoszenia kosztów obsługi prawnej prowadzonych sporów. Mitygantem potencjalnego ryzyka braku generowania wystarczających strumieni pieniężnych na pokrycie rat kapitałowo-odsetkowych może być wykorzystanie środków zgromadzonych na rachunkach rezerwowych projektów, ustanawianych przez Grupę jako standardowe zabezpieczenie finansowania udzielanego w formule *project finance*. W zależności od indywidualnej strategii prowadzenia sporu przez Sponsorów, determinującej sytuację klienta i poziom generowanej gotówki, możliwe jest również uzgodnienie z klientem czasowego dostosowania warunków finansowania do bieżących przepływów generowanych przez projekt.

Ryzyko wynikające ze zniesienia obowiązku odkupu energii

Przepisy Ustawy z dnia 22 czerwca 2016 roku o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, ograniczyły, począwszy od 1 stycznia 2018 roku obowiązek zakupu przez sprzedawcę zobowiązanego energii wytworzonej w instalacji z OZE po cenie, ogłaszanej kwartalnie przez Urząd Regulacji Energetyki, wyłącznie do instalacji o mocy mniejszej niż 0,5 MW, które rozpoczęły działalność przed 1 lipca 2016 roku (z wyjątkiem instalacji wykorzystujących biogaz rolniczy). Likwidacja obowiązku odkupu energii, spowodowała uzależnienie przychodów producentów OZE od warunków kontraktowych umów sprzedaży energii, które są zawierane z dotychczasowym podmiotem występującym w charakterze sprzedawcy zobowiązanego lub innymi spółkami obrotu. Ryzyko to zostało zaadresowane w modelu wyceny poszczególnych ekspozycji poprzez zaimplementowanie do modelu ścieżki cen energii czarnej prognozowanej przez Grupę w perspektywie średnio- i długoterminowej, przyjętej na podstawie aktualnych raportów renomowanych firm zewnętrznych.

Działania podejmowane wobec klientów z portfela farm wiatrowych

Niezależnie od przeprowadzanej w cyklu miesięcznym wyceny poszczególnych ekspozycji z portfela farm wiatrowych, Grupa realizuje ścisły bieżący monitoring portfela w zakresie:

- 1) sytuacji ekonomiczno – finansowej klientów oraz realizacji kowenantów umownych,
- 2) zapasów zielonych certyfikatów i ich bieżącej wyceny przy zastosowaniu cyklicznie aktualizowanych ścieżek cenowych,
- 3) działań realizowanych przez klientów w celu obniżenia wysokości zobowiązania z tytułu podatku od nieruchomości należnego za 2017 roku, działań realizowanych przez klientów w celu ustalenia wysokości zobowiązania z tytułu podatku od nieruchomości należnego za 2017 roku,
- 4) prowadzonych przez klientów renegocjacji warunków umów związanych z funkcjonowaniem elektrowni wiatrowej, w tym umów serwisowych, mających na celu ograniczenie tej kategorii kosztów operacyjnych,
- 5) działań klientów podejmowanych w kierunku ograniczenia kosztów zarządzania projektami oraz innych kosztów, płatnych na rzecz podmiotów powiązanych.

Na skutek działań podejmowanych przez Grupę wobec klientów z portfela farm wiatrowych następuje sukcesywna poprawa jakości portfela kredytowego.

Na dzień 30 września 2018 roku wszystkie podmioty finansowane przez Grupę obsługiwały zobowiązania terminowo, poza 2 ekspozycjami, których umowy zostały wypowiedziane, stanowiącymi 0,62% portfela farm wiatrowych.

Do pozostałych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Banku w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

- **skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych w CHF i innych walutach obcych**

Na dzień publikacji niniejszego raportu nie jest znana ostateczna forma ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych ustawy. Implementacja inicjatyw w zakresie przewalutowania kredytów hipotecznych w walutach obcych może mieć negatywny wpływ na wyniki finansowe sektora bankowego i BOŚ S.A.;

- **ryzyko istotnego osłabienia kursu złotego wobec CHF i EUR**

Zdarzenie takie spowodowałoby wzrost wolumenu kredytów walutowych, co oznacza z jednej strony wzrost wymogu kapitałowego z tytułu tych kredytów, z drugiej natomiast konieczność zapewnienia odpowiednio większego finansowania. W przypadku trwałej znaczącej deprecjacji PLN względem walut obcych, zwłaszcza CHF, należałoby się liczyć z pogorszeniem jakości portfela walutowych kredytów hipotecznych;

- **ryzyko wzrostu zmienności na globalnym rynku finansowym oraz obniżenie ratingu zarówno krajowego, jak i Banku**

Skutki dla Banku mogą obejmować m.in. zwiększony koszt finansowania zewnętrznego, jak również utrudnienia w dostępie do finansowania zagranicznego oraz realizacji transakcji z zakresu zarządzania ryzykiem walutowym i stopy procentowej;

- **ryzyko utrzymania się stóp procentowych na niskim poziomie lub kolejne obniżki stóp procentowych zarówno w PLN jak i walutach obcych**

Ewentualne dalsze obniżki stóp procentowych doprowadziłyby do zawężenia realizowanej marży odsetkowej netto i spadku wyniku odsetkowego z uwagi m.in. na ograniczenia ustawowe wysokości odsetek, brak możliwości dalszego obniżenia oprocentowania rachunków bieżących czy też klauzule umowne dot. nieuwzględniania ujemnych stawek w przypadku finansowania hurtowego w walutach obcych.

10. Opis czynników i zdarzeń nietypowych mających wpływ na wyniki finansowe

W III kwartale 2018 roku nie wystąpiły nietypowe zdarzenia, które by miały znaczący wpływ na wyniki finansowe.

11. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości realizacji publikowanych prognoz

Grupa BOŚ S.A. nie publikowała prognoz wyników finansowych w okresie III kwartału 2018 roku.

12. Sezonowość lub cykliczność działalności

W działalności Banku nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny. Na wyniki Domu Maklerskiego BOŚ S.A. ma wpływ koniunktura na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

13. Emisje, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Podwyższenie kapitału

W dniu 13 lutego 2018 roku (raport bieżący nr 7/2018), Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku o kwotę nie wyższą niż 400 mln zł w drodze emisji akcji serii V w trybie subskrypcji prywatnej z pozbawieniem dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru. NWZ BOŚ S.A. upoważniło Zarząd Banku do określenia terminu złożenia ofert objęcia akcji serii V i zawarcia przez Bank umów o objęcie akcji serii V. Zarząd Banku w wykonaniu Uchwały Emisyjnej (raport bieżący nr 13/2018) podjął decyzję o rozpoczęciu oferty i subskrypcji akcji. Oferta została skierowana, wyłącznie do inwestorów: (i) będących klientami profesjonalnymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, lub (ii) z których każdy jest uprawniony do nabycia Akcji Oferowanych o wartości, liczonej według ich ceny emisyjnej z dnia jej ustalenia, co najmniej 100 000 euro, po średnim kursie walut Narodowego Banku Polskiego z dnia ustalenia ceny emisyjnej. W odpowiedzi na Ofertę inwestorzy złożyli zapisy na akcje za kwotę 300,7 mln zł. Największy udział w emisji miał NFOŚiGW, który zawarł z Bankiem, w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Banku, Umowę objęcia 21 mln sztuk Akcji Serii V za kwotę 210 mln zł. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego Banku przez Sąd została dokonana w dniu 3 lipca 2018 roku.

Podwyższenie kapitału umożliwi Bankowi dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Wykup obligacji własnych

W dniu 4 maja 2018 roku (raport bieżący nr 17/2018), w związku z uzyskaniem w dniu 12 marca 2018 roku zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) na realizację przez Bank prawa wcześniejszego wykupu obligacji podporządkowanych (opcja call), Bank przeprowadził wykup wszystkich obligacji podporządkowanych serii A, o łącznej wartości nominalnej 120 mln zł, wyemitowanych przez Bank w dniu 3 listopada 2009 roku.

W dniu 2 czerwca 2018 roku nastąpił wykup obligacji serii N2 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł oraz obligacji O1 o łącznej wartości nominalnej 200 mln zł.

W dniu 22 czerwca 2018 roku nastąpił wykup obligacji serii T o łącznej wartości nominalnej 80 mln zł.

W dniu 6 września 2018 roku (raport bieżący nr 34/2018) Bank podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przedterminowego wykupu Bank o Emisji obligacji podporządkowanych serii D o łącznej wartości nominalnej 100 mln zł. Wcześniejszy wykup Obligacji nastąpi w dniu 18 listopada 2018 roku. Celem jest obniżenie kosztów odsetkowych oraz wykup instrumentów finansowych, które

obecnie w sposób nieefektywny wpływają na poprawę wskaźników adekwatności kapitałowej. Powyższe działanie jest zgodne z realizowanym przez Bank Programem Postępowania Naprawczego. Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) wyraziła w dniu 23 sierpnia 2018 roku zgodę na zrealizowanie przez BOŚ S.A. przedterminowego wykupu wszystkich obligacji podporządkowanych serii D o łącznej wartości nominalnej 100 mln złotych, które na podstawie decyzji KNF z dnia 6 października 2011 roku zostały zaklasyfikowane do funduszy uzupełniających (obecnie kapitał Tier II) BOŚ S.A.

14. Informacje o dywidendzie

W okresie III kwartału 2018 roku Bank nie wypłacał ani nie zadeklarował wypłaty dywidendy.

15. Transakcje podmiotów powiązanych

W okresie od 1 stycznia 2018 roku do 30 września 2018 roku zarówno Bank jak i jednostki od niego zależne nie dokonywały z podmiotami powiązanimi jednej lub wielu transakcji, które jednostkowo lub łącznie byłyby istotne i zawarte na warunkach innych niż rynkowe.

16. Informacje o poręczeniach kredytu lub pożyczki lub udzieleniu gwarancji, jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowi równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta

Według stanu na 30 września 2018 roku Bank nie udzielił poręczeń kredytu, pożyczki lub gwarancji, których łączna wartość stanowi równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych.

17. Informacje o toczących się postępowaniach

Na dzień 30 września 2018 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. występował:

- jako powód w 832 sprawach na łączną kwotę: 83,5 mln zł,
- jako pozwany w 64 sprawach na łączną kwotę: 36,8 mln zł.

Na dzień 30 września 2018 roku Bank nie prowadził sprawy, której wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych.

18. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu emitenta

Następujący Akcjonariusze posiadali co najmniej 5% ogólnej liczby głosów i udziału w kapitale:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - posiadający 53 951 960 akcji co stanowi 58,05% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu,
- Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych - posiadający 8 000 000 akcji, co stanowi 8,61% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu,
- Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych - posiadająca 5 148 000 akcji, co stanowi 5,54% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Ogólna liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A. wynosi 92 947 671. Wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela o wartości nominalnej 10 zł każda.

19. Zestawienie stanu posiadania akcji Banku przez osoby zarządzające i nadzorujące

Członkowie Zarządu Banku oraz Członkowie Rady Nadzorczej nie posiadają akcji BOŚ S.A. ani uprawnień do nich.

20. Inne informacje, które zdaniem emitenta są istotne dla oceny jego sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla emitenta

W III kwartale 2018 roku w BOŚ S.A. nie wystąpiły inne istotne zdarzenia dla oceny jego sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz dla oceny możliwości realizacji zobowiązań.

21. Skład Rady Nadzorczej Banku

W 2018 roku w składzie Rady Nadzorczej miały miejsce następujące zmiany:

- 1) w dniu 13 lutego 2018 roku Pan Paweł Mzyk złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej,
- 2) Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. odbywające się w dniu 13 lutego 2018 roku:
 - a) odwołało ze składu Rady Nadzorczej Pana Oskara Kowalewskiego,
 - b) powołała do składu Rady Nadzorczej Panią Iwonę Dudę oraz Pana Dariusza Wasilewskiego.

Na dzień 30 września 2018 roku skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- 1) Wojciech Piotr Wardacki - Przewodniczący
- 2) Andrzej Matysiak - Wiceprzewodniczący
- 3) Emil Ślązak - Sekretarz
- 4) Iwona Duda
- 5) Janina Kazimiera Goss
- 6) Piotr Sadownik
- 7) Marian Szołucha
- 8) Dariusz Wasilewski

22. Skład Zarządu Banku

W dniu 21 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza:

- powierzyła Panu Arkadiuszowi Garbarczykowi funkcję Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu,
- odwołała ze składu Zarządu Panią Annę Milewską oraz Pana Dariusza Grylaka,
- powołała do składu Zarządu Pana Konrada Raczkowskiego.

Na dzień 30 września 2018 roku skład Zarządu Banku przedstawiał się następująco:

- 1) Bogusław Białowas, Prezes Zarządu,
- 2) Arkadiusz Garbarczyk, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu,
- 3) Konrad Raczkowski, Wiceprezes Zarządu.

23. Wskazanie najważniejszych zdarzeń, które wystąpiły po dacie, na którą sporządzono niniejszy raport

Zarząd Banku Ochrony Środowiska S.A. poinformował, iż:

- w dniu 4 października 2018 roku (raport bieżący nr 38/2018), Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku ("NWZ"), zmieniło planowany porządek obrad poprzez wykreślenie z niego punktów dotyczących zmian w składzie Rady Nadzorczej oraz wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej.
- w dniu 15 października 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzje dotyczącą zalecenia utrzymywania przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,52 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 575/2013, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,39 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 575/2013) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I. (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,29 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 575/2013). Dotychczas Bank utrzymywał fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie 0,92 p.p. w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 0,69 p.p.). Bank informował o tym w raporcie bieżącym nr 36/2017 z dnia 27 listopada 2017 r. Na dzień sporządzenia raportu Bank spełnia zalecany przez KNF poziom współczynników kapitałowych.
- dniu 6 listopada 2018 roku na wniosek Banku, Zarząd Bond Spot S.A. podjął uchwałę nr 226/18 w przedmiocie zawieszenia obrotu - Obligacjami BOŚ S.A. na okaziciela serii D oznaczonymi kodem PLBOS0000076 - w Alternatywnym Systemie Obrotu na rynku Catalyst, począwszy od dnia 7 listopada 2018 roku, w związku z zamiarem ich przedterminowego wykupu przez Bank. Bank poinformował o zamiarze przedterminowego wykupu ww. obligacji raportem bieżącym nr 34/2018 z dnia 6 września 2018 roku.

ŚRÓDROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BOŚ S.A.**Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat**

Działalność kontynuowana	3 kwartał okres od 01-07-2018 do 30-09-2018	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2018	3 kwartał okres od 01-07-2017 do 30-09-2017	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2017
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	159 536	474 279	163 908	503 417
– aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	131 545	388 033	-	-
– aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite	26 968	82 788	-	-
– aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 023	3 458	-	-
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze:	-59 738	-192 305	-69 019	-212 195
– zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-59 738	-192 305	-	-
Wynik z tytułu odsetek	99 798	281 974	94 889	291 222
Przychody z tytułu opłat i prowizji	31 425	101 624	34 271	107 211
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-10 065	-27 993	-8 542	-25 844
Wynik z tytułu opłat i prowizji	21 360	73 631	25 729	81 367
Przychody z tytułu dywidend	194	6 040	456	5 733
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym kredyty i pożyczki)	15 343	59 331	18 796	45 641
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	523	2 167	22	6 838
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	588	1 421	836	2 084
Wynik z pozycji wymiany	1 559	16 045	2 985	13 815
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	122	460	-	-
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	8	6	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	6 950	14 700	2 757	13 048
Pozostałe koszty operacyjne	-1 254	-13 292	-5 537	-15 983
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	5 696	1 408	-2 780	-2 935
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-20 955	-87 373	-32 143	-71 277
Ogólne koszty administracyjne	-86 202	-273 095	-86 578	-287 380
Wynik na działalności operacyjnej	38 034	82 015	22 212	85 108
Zysk brutto	38 034	82 015	22 212	85 108
Podatek dochodowy	-13 549	-23 351	-8 636	-28 178
Zysk netto	24 485	58 664	13 576	56 930
Z tego przypadający na:				
- udziałowców jednostki dominującej	24 485	58 664	13 576	56 930
Zysk na akcję przypadający udziałowcom jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł)				
– podstawowy		0,81		0,91
– rozwodniony		0,81		0,91

Działalność zaniechana w okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2018 roku oraz w roku 2017 nie wystąpiła.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Działalność kontynuowana	3 kwartał okres od 01-07-2018 do 30-09-2018	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2018	3 kwartał okres od 01-07-2017 do 30-09-2017	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2017
Zysk netto	24 485	58 664	13 576	56 930
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-3 605	-5 417	9 440	27 182
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, brutto	-4 450	-6 687	-	-
Podatek odroczony	845	1 270	-	-
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, netto	-3 605	-5 417	-	-
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	-	-	11 653	33 706
Podatek odroczony	-	-	-2 213	-6 524
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto	-	-	9 440	27 182
Pozycje, które nie będą przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-	-	-	-
Całkowity dochód ogółem	20 880	53 247	23 016	84 112
Z tego przypadający na:				
- udziałowców jednostki dominującej	20 880	53 247	23 016	84 112

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	30-09-2018	31-12-2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	283 898	632 772
Należności od innych banków	170 808	375 748
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	99 565	198 065
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 306	4 722
Inwestycyjne papiery wartościowe	5 517 144	5 539 720
– kapitałowe papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	85 025	-
– dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	4 062 014	-
– dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	1 370 105	-
– inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	4 133 456
– inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	1 406 264
Należności od klientów	11 861 006	12 343 773
– wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11 745 459	-
– wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	115 547	-
Wartości niematerialne	120 326	121 328
Rzeczowe aktywa trwałe	69 856	72 720
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	88 516	76 165
– bieżące	1 238	716
– odroczone	87 278	75 449
Inne aktywa	181 923	311 707
Aktywa razem	18 397 348	19 676 720
ZOBOWIĄZANIA	30-09-2018	31-12-2017
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	537 396	479 534
Pochodne instrumenty finansowe	53 365	68 238
Pochodne instrumenty zabezpieczające	14 229	20 571
Zobowiązania wobec klientów	14 714 120	15 463 833
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	249 123	829 980
Zobowiązania podporządkowane	473 452	595 692
Rezerwy	27 458	17 539
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	1 220	1 765
– bieżące	-	727
– odroczone	1 220	1 038
Pozostałe zobowiązania	190 000	339 135
Zobowiązania razem	16 260 363	17 816 287
KAPITAŁ WŁASNY		
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:		
Kapitał podstawowy:	1 461 036	1 160 291
– Kapitał zakładowy	929 477	628 732
– Akcje własne	-1 292	-1 292
– Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	532 851	532 851
Kapitał z aktualizacji wyceny	54 235	10 598
Zyski zatrzymane	621 714	689 544
Kapitał własny razem	2 136 985	1 860 433
Kapitał własny i zobowiązania razem	18 397 348	19 676 720

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku									Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy				Zyski zatrzymane					
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 31-12-2017	628 732	-1 292	532 851	10 598	594 874	23 605	48 302	22 763	1 860 433	
Wpływ wdrożenia MSSF 9 na dzień 01-01-2018	-	-	-	49 054	-	-	-	-127 172	-78 118	
Stan na 01-01-2018 po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości wynikających z MSSF 9	628 732	-1 292	532 851	59 652	594 874	23 605	48 302	-104 409	1 782 315	
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	-	58 664	58 664	
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	-5 417	-	-	-	-	-5 417	
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	-5 417	-	-	-	58 664	53 247	
Wynik na sprzedaży zreklasifikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	2 223	2 223	
Emisja akcji serii V	300 745	-	-	-	-	-	-	-	300 745	
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-	-1 545	-1 545	
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	29 519	-	-	-29 519	-	
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	36 482	-	-	-36 482	-	
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	-6 963	-	-	6 963	-	
Stan na 30-09-2018	929 477	-1 292	532 851	54 235	624 393	23 605	48 302	-73 041	2 136 985	
Stan na 01-01-2017	628 732	-1 292	532 851	-21 950	652 828	23 605	48 302	-81 187	1 781 889	
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	-	46 062	46 062	
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	32 548	-	-	-	885	33 433	
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	32 548	-	-	-	46 947	79 495	
Likwidacja spółki zależnej	-	-	-	-	-23	-	-	27	4	
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-	-955	-955	
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	-57 931	-	-	57 931	-	
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	10 042	-	-	-10 042	-	
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-	-	-	-67 973	-	-	67 973	-	
Stan na 31-12-2017	628 732	-1 292	532 851	10 598	594 874	23 605	48 302	22 763	1 860 433	

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku								Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy				Zyski zatrzymane				
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 01-01-2017	628 732	-1 292	532 851	-21 950	652 828	23 605	48 302	-81 187	1 781 889
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	-	56 930	56 930
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	26 297	-	-	-	885	27 182
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	26 297	-	-	-	57 815	84 112
Likwidacja spółki zależnej	-	-	-	-	-23	-	-	27	4
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-	-955	-955
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	-57 931	-	-	57 931	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	10 042	-	-	-10 042	-
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-	-	-	-67 973	-	-	67 973	-
Stan na 30-09-2017	628 732	-1 292	532 851	4 347	594 874	23 605	48 302	33 631	1 865 050

Udziały niekontrolujące w okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2018 roku oraz w roku 2017 nie wystąpiły.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Metoda pośrednia	Za okres 9 miesięcy zakończony	
	30-09-2018	30-09-2017
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		
Zysk brutto	82 015	85 108
Korekty razem:	-312 808	-561 122
Amortyzacja	29 747	31 900
Odsetki z działalności inwestycyjnej	-	-30 064
Strata / Zysk na działalności inwestycyjnej	18	-30
Odsetki z działalności finansowej	33 092	33 297
Dywidendy otrzymane, w tym::	-6 040	-5 733
– od papierów wartościowych do obrotu	108	235
– od inwestycyjnych papierów wartościowych	5 932	5 498
Zmiana stanu:	-358 051	-574 418
– należności od innych banków	-17 052	44 611
– papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	4 267	54
– aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych i zabezpieczających instrumentów finansowych	73 434	-123 328
– inwestycyjnych papierów wartościowych	-41 062	-537 614
– kredytów i pożyczek udzielonych klientom	326 481	1 243 312
– innych aktywów i podatku dochodowego	126 264	90 907
– zobowiązań wobec Banku Centralnego i innych banków	57 862	258 445
– zobowiązań wobec klientów	-749 713	-1 526 802
– rezerw	9 919	8 009
– pozostałych zobowiązań i podatku dochodowego	-148 451	-32 012
Zapłacony podatek dochodowy	-17 614	-21 807
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-230 793	-476 014
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		
Wpływy	3	15 311
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	3	93
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	15 218
Wydatki	-23 070	-229 274
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	-215 635
Nabycie wartości niematerialnych	-18 135	-8 350
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	-4 935	-5 289
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-23 067	-213 963
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		
Wpływy	300 745	34 214
Wpływy z emisji akcji i dopłat do kapitału	300 745	-
Wpływy z obligacji emitowanych przez Grupę, w tym:	-	34 214
- obligacje podporządkowane	-	34 214
Wydatki	-737 734	-135 917
Wykup obligacji emitowanych przez Grupę	-700 000	-100 000
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Grupę, w tym:	-36 189	-34 962
– obligacje podporządkowane	-21 401	-18 706
Koszty emisji akcji własnych	-1 545	-955
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-436 989	-101 703
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM	-690 849	-791 680
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH		
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	2 530 339	2 619 420
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	1 839 490	1 827 740
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	210 089	533 606

ŚRÓDROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BOŚ S.A.**Śródroczny rachunek zysków i strat Banku**

Działalność kontynuowana	3 kwartał okres od 01-07- 2018 do 30-09- 2018	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2018	3 kwartał okres od 01-07- 2017 do 30-09- 2017	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2017
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	159 281	473 409	163 242	502 739
– aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	131 328	387 296	-	-
– aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite	26 968	82 788	-	-
– aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	985	3 325	-	-
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze:	-61 433	-197 736	-70 852	-217 700
– zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-61 433	-197 736		
Wynik z tytułu odsetek	97 848	275 673	92 390	285 039
Przychody z tytułu opłat i prowizji	18 850	56 215	18 380	54 269
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-4 711	-11 742	-3 142	-9 247
Wynik z tytułu opłat i prowizji	14 139	44 473	15 238	45 022
Przychody z tytułu dywidend	136	5 932	256	5 498
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym kredyty i pożyczki)	5 643	33 305	9 740	18 724
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	523	2 167	22	22
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	588	1 421	836	2 084
Wynik z pozycji wymiany	1 891	15 528	2 949	14 987
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	122	460	-	-
Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	8	6	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	998	3 034	669	5 435
Pozostałe koszty operacyjne	-1 169	-10 460	-4 196	-11 145
Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-171	-7 426	-3 527	-5 710
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-23 075	-87 839	-32 727	-73 828
Ogólne koszty administracyjne	-65 312	-211 887	-65 995	-226 715
Wynik na działalności operacyjnej	32 340	71 813	19 182	65 123
Zysk brutto	32 340	71 813	19 182	65 123
Podatek dochodowy	-7 534	-18 825	-6 859	-22 952
Zysk netto	24 806	52 988	12 323	42 171

Zysk na akcję Banku w trakcie okresu (w zł)

– podstawowy	0,73	0,67
– rozwodniony	0,73	0,67

Działalność zaniechana w okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2018 roku oraz w roku 2017 nie wystąpiła.

Śródroczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku

Działalność kontynuowana	3 kwartał okres od 01-07-2018 do 30-09-2018	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2018	3 kwartał okres od 01-07-2017 do 30-09-2017	Za okres 9 miesięcy zakończony 30-09-2017
Zysk netto	24 806	52 988	12 323	42 171
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-3 605	-5 418	9 417	27 986
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, brutto	-4 450	-6 688	-	-
Podatek odroczony	845	1 270	-	-
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, netto	-3 605	-5 418	-	-
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	-	-	11 625	34 550
Podatek odroczony	-	-	-2 208	-6 564
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto	-	-	9 417	27 986
Pozycje, które nie będą przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-	-	-	-
Całkowity dochód ogółem	21 201	47 570	21 740	70 157

Śródroczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku

AKTYWA	30-09-2018	31-12-2017
Kasa, środki w Banku Centralnym	283 889	632 762
Należności od innych banków	145 444	356 078
Pochodne instrumenty finansowe	70 466	156 927
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 306	4 722
Inwestycyjne papiery wartościowe	5 517 144	5 539 356
– kapitałowe papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	85 025	-
– dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	4 062 014	-
– dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	1 370 105	-
– inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	4 133 092
– inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	1 406 264
Należności od klientów	11 901 320	12 393 458
– wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11 785 773	-
– wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	115 547	-
Inwestycje w jednostkach zależnych	77 590	77 590
Wartości niematerialne	111 800	113 118
Rzeczowe aktywa trwałe	25 192	29 588
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	82 880	67 549
– bieżące	533	-
– odroczone	82 347	67 549
Inne aktywa	23 010	34 275
Aktywa razem	18 243 041	19 405 423
ZOBOWIĄZANIA	30-09-2018	31-12-2017
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	537 396	479 534
Pochodne instrumenty finansowe	52 565	62 473
Pochodne instrumenty zabezpieczające	14 229	20 571
Zobowiązania wobec klientów	14 703 753	15 461 094
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	249 123	829 971
Zobowiązania podporządkowane	473 452	595 692
Rezerwy	26 559	15 089
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	727
Pozostałe zobowiązania	117 500	141 151
Zobowiązania razem	16 174 577	17 606 302
KAPITAŁ WŁASNY		
Kapitał podstawowy:	1 460 364	1 159 619
– Kapitał zakładowy	929 477	628 732
– Akcje własne	-1 294	-1 294
– Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	532 181	532 181
Kapitał z aktualizacji wyceny	54 235	10 681
Zyski zatrzymane	553 865	628 821
Kapitał własny razem	2 068 464	1 799 121
Kapitał własny i zobowiązania razem	18 243 041	19 405 423

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku							Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy			Zyski zatrzymane				
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 31-12-2017	628 732	-1 294	532 181	10 681	563 058	48 302	17 461	1 799 121
Wpływ wdrożenia MSSF 9 na dzień 01-01-2018	-	-	-	48 972	-	-	-127 172	-78 200
Stan na 01-01-2018 po uwzględnieniu zmian zasad rachunkowości wynikających z MSSF 9	628 732	-1 294	532 181	59 653	563 058	48 302	-109 711	1 720 921
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	52 988	52 988
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	-5 418	-	-	-	-5 418
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	-5 418	-	-	52 988	47 570
Wynik na sprzedaży zreklasifikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	2 223	2 223
Emisja akcji serii V	300 745	-	-	-	-	-	-	300 745
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-2 995	-2 995
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	17 461	-	-17 461	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	24 424	-	-24 424	-
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	-6 963	-	6 963	-
Stan na 30-09-2018	929 477	-1 294	532 181	54 235	580 519	48 302	-74 956	2 068 464
Stan na 01-01-2017	628 732	-1 294	532 181	-23 603	631 031	48 302	-73 881	1 741 468
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	24 424	24 424
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	34 284	-	-	-	34 284
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	34 284	-	-	24 424	58 708
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-1 055	-1 055
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	-67 973	-	67 973	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	-	-	-	-
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-	-	-	-67 973	-	67 973	-
Stan na 31-12-2017	628 732	-1 294	532 181	10 681	563 058	48 302	17 461	1 799 121

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku								
	Kapitał podstawowy			Zyski zatrzymane					Razem kapitał własny
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 01-01-2017	628 732	-1 294	532 181	-23 603	631 031	48 302	-73 881	1 741 468	
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	42 171	42 171	
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	27 986	-	-	-	27 986	
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	27 986	-	-	42 171	70 157	
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-1 055	-1 055	
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	-67 973	-	67 973	-	
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-	-	-	-67 973	-	67 973	-	
Stan na 30-09-2017	628 732	-1 294	532 181	4 383	563 058	48 302	36 263	1 810 570	

Śródroczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych Banku

Metoda pośrednia	Za okres 9 miesięcy zakończony	
	30-09-2018	30-09-2017
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		
Zysk brutto	71 813	65 123
Korekty razem:	-305 014	-545 331
Amortyzacja	23 888	25 768
Odsetki z działalności inwestycyjnej	-	-30 064
Strata z tytułu działalności inwestycyjnej	18	47
Odsetki z działalności finansowej	33 101	33 314
Dywidendy otrzymane, w tym:	-5 932	-5 498
- od inwestycyjnych papierów wartościowych	5 932	5 498
Zmiana stanu:	-345 767	-557 084
- należności od innych banków	-10 388	48 312
- papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	-	1 009
- aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych i zabezpieczających instrumentów finansowych	70 627	-115 266
- inwestycyjnych papierów wartościowych	-41 509	-546 876
- należności od klientów	335 852	1 268 018
- innych aktywów i podatku dochodowego	10 777	6 780
- zobowiązań wobec Banku Centralnego i innych banków	57 862	258 445
- zobowiązań wobec klientów	-757 341	-1 499 778
- rezerw	11 470	7 939
- pozostałych zobowiązań i podatku dochodowego	-23 117	14 333
Zapłacony podatek dochodowy	-16 254	-17 312
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-233 201	-480 208
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		
Wpływy	3	15 232
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	3	14
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	15 218
Wydatki	-18 241	-226 329
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	-215 635
Nabycie wartości niematerialnych	-16 227	-7 514
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	-2 014	-3 180
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-18 238	-211 097
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		
Wpływy	300 745	34 214
Wpływy z emisji akcji i dopłat do kapitału	300 745	-
Wpływy z obligacji emitowanych przez Bank, w tym:	-	34 214
- obligacje podporządkowane	-	34 214
Wydatki	-739 184	-136 017
Wykup obligacji emitowanych przez Bank	-700 000	-100 000
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Bank, w tym:	-36 189	-34 962
- obligacje podporządkowane	-21 401	-18 706
Koszty emisji akcji własnych	-2 995	-1 055
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-438 439	-101 803
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM	-689 878	-793 108
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	-689 878	-793 108
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	2 524 536	2 615 751
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	1 834 658	1 822 643
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	210 089	533 606

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku	Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerska	Pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
I.	Wynik z tytułu odsetek	134 475	87 867	55 793	4 774	-935	281 974
1.	Przychody z tytułu odsetek	350 324	269 109	-142 048	6 471	10	483 866
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	268 874	103 935	100 783	687	0	474 279
	- sprzedaż innym segmentom	81 450	165 174	-242 831	5 784	10	9 587
2.	Koszty z tytułu odsetek	-215 849	-181 242	197 841	-1 697	-945	-201 892
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-41 083	-107 850	-42 747	-625	0	-192 305
	- sprzedaż innym segmentom	-174 766	-73 392	240 588	-1 072	-945	-9 587
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	32 105	12 125	-797	31 519	-1 321	73 631
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 932	108	-	6 040
IV.	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	16 654	57	16 352	26 268	-	59 331
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	1 421	-	-	1 421
VI.	Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	14	-	2 153	-	-	2 167
VII.	Wynik z pozycji wymiany	6 139	3 325	6 065	470	46	16 045
VIII.	Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych	534	-74	-	-	-	460
IX.	Wynik z tytułu modyfikacji instrumentów finansowych	-	-	6	-	-	6
X.	Wynik na działalności bankowej	189 921	103 300	86 925	63 139	-2 210	441 075
XI.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	711	194	-	1 391	-888	1 408
XII.	Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-43 429	-43 626	-318	-	-	-87 373
XIII.	Wynik na działalności finansowej	147 203	59 868	86 607	64 530	-3 098	355 110
1.	Koszty bezpośrednie	-24 652	-22 192	0	-47 873	-911	-95 628
	Wynik po kosztach bezpośrednich	122 551	37 676	86 607	16 657	-4 009	259 482
2.	Koszty pośrednie i usługi wzajemne	-48 386	-56 575	-9 418	0	0	-114 379
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	74 165	-18 899	77 189	16 657	-4 009	145 103
3.	Amortyzacja	-10 393	-12 349	-1 603	-4 519	-883	-29 747
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	-15 161	-15 043	-93	-2 794	-250	-33 341
XIV.	Wynik finansowy brutto przed alokacją wyniku ALM	48 611	-46 291	75 493	9 344	-5 142	82 015
XV.	Alokowany wynik ALM	23 748	45 279	-69 027	-	-	-
XVI.	Wynik brutto	72 359	-1 012	6 466	9 344	-5 142	82 015
XVII.	Obciążenia podatkowe	-	-	-	-	-	-23 351
XVIII.	Wynik finansowy netto	-	-	-	-	-	58 664
	Aktywa segmentu	8 296 986	3 838 683	5 880 603	242 417	138 659	18 397 348
	w tym należności od klientów oraz lokaty i kredyty w innych bankach	8 014 270	3 838 683	145 444	26 969	6 448	12 031 814
	Zobowiązania segmentu	4 142 465	8 786 032	4 351 100	802 528	315 223	18 397 348
	w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków	4 135 669	8 786 032	1 468 114	682 752	178 949	15 251 516
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	8 157	9 145	957	4 829	-	23 088

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki skonsolidowanego rachunku zysków i strat za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku	Pion korporacji i finansów publicznych	Pion detaliczny	Działalność skarbową i inwestycyjną	Działalność maklerską	Pozostałe (nieulokowane w segmentach)	Grupa
I.	Wynik z tytułu odsetek	135 736	89 209	60 949	4 547	781	291 222
1.	Przychody z tytułu odsetek	372 557	295 276	-163 158	6 442	1 753	512 870
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	291 661	118 668	91 690	629	769	503 417
	- sprzedaż innym segmentom	80 896	176 608	-254 848	5 813	984	9 453
2.	Koszty z tytułu odsetek	-236 821	-206 067	224 107	-1 895	-972	-221 648
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-42 307	-124 694	-44 563	-627	-4	-212 195
	- sprzedaż innym segmentom	-194 514	-81 373	268 670	-1 268	-968	-9 453
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	31 231	13 352	-682	38 015	-549	81 367
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 498	235	-	5 733
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	18 597	27 044	-	45 641
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	2 084	-	-	2 084
VI.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	23	-	-1	-	6 816	6 838
VII.	Wynik z pozycji wymiany	7 685	3 128	4 174	-1 127	-45	13 815
VIII.	Wynik na działalności bankowej	174 675	105 689	90 619	68 714	7 003	446 700
IX.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-447	-4 862	-	-1 886	4 260	-2 935
X.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości należności od klientów	-59 044	-12 252	20	-	-1	-71 277
XI.	Wynik na działalności finansowej	115 184	88 575	90 639	66 828	11 262	372 488
1.	Koszty bezpośrednie	-27 555	-32 221	-2 939	-48 148	-1 766	-112 629
	Wynik po kosztach bezpośrednich	87 629	56 354	87 700	18 680	9 496	259 859
2.	Koszty pośrednie i usługi wzajemne	-41 239	-51 429	-8 586	-	-	-101 254
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	46 390	4 925	79 114	18 680	9 496	158 605
3.	Amortyzacja	-11 288	-12 636	-1 789	-4 499	-1 688	-31 900
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	-19 192	-19 174	-146	-2 708	-377	-41 597
XII.	Wynik finansowy brutto przed alokacją wyniku ALM	15 910	-26 885	77 179	11 473	7 431	85 108
XIII.	Alokowany wynik ALM	28 419	41 702	-70 121	-	-	-
XIV.	Wynik brutto	44 329	14 817	7 058	11 473	7 431	85 108
XV.	Obciążenia podatkowe	-	-	-	-	-	-28 178
XVI.	Wynik finansowy netto	-	-	-	-	-	56 930
	Aktywa segmentu	8 834 426	4 241 094	6 048 566	256 890	118 023	19 498 999
	Zobowiązania segmentu	4 174 635	9 441 210	4 813 840	823 801	245 513	19 498 999
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	4 664	5 522	643	2 945	1	13 775

I. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Podstawa sporządzania

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. obejmuje:

- 1) śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2018 roku, dane porównawcze za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku,
- 2) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2018 roku, dane porównawcze za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku,
- 3) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2018 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2017 roku,
- 4) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2018 roku oraz za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku,
- 5) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2018 roku oraz dane porównawcze za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku,
- 6) dodatkowe noty objaśniające.

Spółki zależne Dom Maklerski BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A., BOŚ Capital Sp. z o.o. oraz MS Wind Sp. z o.o. sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

Niniejsze śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone w złotych polskich (zł), a wszystkie wartości, o ile nie przedstawiono inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące dane Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe BOŚ S.A. za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku zostały sporządzone zgodnie z wymaganiami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 Śródroczna sprawozdawczość finansowa w wersji zatwierdzonej przez Komisję Europejską obowiązującą na dzień sprawozdawczy, tj. 30 września 2018 roku.

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy oraz śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku zostały sporządzone z zastosowaniem tych samych zasad rachunkowości, jak roczne sprawozdania finansowe Grupy i Banku sporządzone za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku, z wyjątkiem zmian wynikających z pierwszego zastosowania MSSF 9 Instrumenty finansowe.

Niniejsze śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy oraz śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku za okres 6 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku nie obejmuje wszystkich ujawnień wymaganych w rocznych sprawozdaniach finansowych i należy je czytać razem z rocznymi sprawozdaniami finansowymi Grupy i Banku sporządzonymi za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Przy sporządzaniu śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy oraz śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Banku podjęto decyzję o dopuszczalnym retrospektywnym zastosowaniu zmiany zasad rachunkowości wynikających z wdrożenia MSSF 9, tj. bez przekształcania danych za okresy porównawcze i ujęciu zmian w bilansie otwarcia bieżącego okresu sprawozdawczego na dzień 01 stycznia 2018 roku.

Inne standardy i interpretacje oraz zmiany, które zostały po raz pierwszy zastosowane w roku 2018 nie miały istotnego wpływu na niniejsze sprawozdania finansowe Grupy i Banku.

Pozycja Należności od klientów w niniejszym śródrocznym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy oraz śródrocznym skróconym sprawozdaniu finansowym Banku zastępuje dotychczas używaną nazwę tej pozycji, tj. Kredyty i pożyczki udzielone klientom.

Niniejsze śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy oraz śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2018 roku zostały zatwierdzone przez Zarząd BOŚ SA w dniu 13 listopada 2018 roku.

MSSF 9 Instrumenty finansowe

W dniu 24 lipca 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 Instrumenty finansowe (MSSF 9).

W 2016 roku MSSF 9 został przyjęty do stosowania przez Komisję Europejską dla rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu 01 stycznia 2018 roku lub po tym dniu. MSSF 9 zastąpił Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena.

MSSF 9 wprowadził zmiany w rachunkowości instrumentów finansowych w zakresie:

- klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych,
- utraty wartości aktywów finansowych,
- rachunkowości zabezpieczeń.

Klasyfikacja i wycena

Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe są klasyfikowane do odpowiedniego modelu wyceny w momencie początkowego ujęcia. Aktywa finansowe Grupy i Banku są zaklasyfikowane do następujących kategorii wyceny:

- Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu,
- Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite,
- Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy.

Klasyfikacja do odpowiedniej kategorii wyceny następuje w oparciu o:

- Model biznesowy, w ramach którego aktywa finansowe są zarządzane oraz
- Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych („Test SPPI” – ang. Solely Payment of Principal and Interest).

Modele biznesowe

Zdefiniowanie istniejących modeli biznesowych dokonywane jest przez Kluczowe kierownictwo Grupy i Banku. Identyfikowane modele biznesowe odzwierciedlają prowadzoną działalność operacyjną, tj. sposób zarządzania określoną grupą aktywów oraz cel, dla którego aktywa powstały lub zostały nabyte. Poszczególne zidentyfikowane modele biznesowe stanowią grupy aktywów, które są wspólnie zarządzane, oceniane i raportowane.

Identyfikując modele biznesowe dla poszczególnych grup aktywów finansowych bierze się pod uwagę przesłanki jakościowe oraz kryteria ilościowe.

Przesłanki jakościowe obejmują analizę i ocenę:

- celu biznesowego, dla którego aktywa powstały lub zostały nabyte,
- sposobu, w jaki wyniki na aktywach w ramach danego modelu biznesowego są oceniane i raportowane do Kluczowego kierownictwa Grupy i Banku oraz prezentowane w ramach sprawozdawczości zewnętrznej,
- przyczyny podejmowanych decyzji o sprzedaży aktywów finansowych,
- rozwiązań i struktur organizacyjnych w ramach, których poszczególne grupy aktywów powstają lub są nabywane,
- rodzaju ryzyka mającego wpływ na wyniki realizowane na poszczególnych grupach aktywów,
- sposobu, w jaki kadra zarządzająca poszczególnymi grupami aktywów jest wynagradzana, w szczególności czy wynagrodzenie opiera się w części lub całości na wartości godziwej zarządzanych aktywów.

Kryteria ilościowe wykorzystywane przy identyfikacji oraz okresowej weryfikacji modeli biznesowych odnoszą się do oceny istotności i częstotliwości sprzedaży aktywów z poszczególnych modeli.

W wyniku dokonanych analiz aktywa finansowe Grupy i Banku zostały przyporządkowane do następujących modeli biznesowych:

- **Model HtC** (ang. Held to Collect)
model, który zakłada utrzymywanie aktywów finansowych celem uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy. W ramach modelu HtC utrzymywane są aktywa finansowe o charakterze kredytowym i pożyczkowym, nabyte wierzytelności w ramach usług faktoringu, dłużne papiery wartościowe nabyte w celach inwestycyjnych.

- **Model HtCS** (ang. Held to Collect or Sale)
model, który zakłada utrzymywanie aktywów finansowych celem uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i sprzedaż. W ramach modelu HtCS utrzymywane są dłużne papiery wartościowe nabyte w celu zabezpieczenia bieżących potrzeb płynności finansowej i profilu dochodowości.
- **Inne modele biznesowe**
w ramach innych modeli biznesowych nabywane są aktywa o charakterze handlowym celem osiągnięcia wyniku finansowego z tytułu zmian wartości rynkowej lub wynagrodzenia o charakterze marży handlowej. Te modele biznesowe obejmują przede wszystkim pochodne instrumenty finansowe oraz papiery wartościowe.

Test SPPI

Zgodnie z wymaganiami MSSF 9 aktywa finansowe utrzymywane w ramach modelu HtC i HtCS podlegają testowi SPPI. Celem testu SPPI jest potwierdzenie, że umowne przepływy pieniężne wynikające z tych aktywów finansowych są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, przy czym:

- kapitał stanowi wartość godziwa aktywa finansowego z dnia początkowego ujęcia,
- odsetki stanowią wynagrodzenie z tytułu wartości pieniądza w czasie, marżę za ryzyko kredytowe, ryzyko płynności, koszty administracyjne oraz marżę zysku.

Test SPPI obejmuje w szczególności analizę charakterystyki przepływów pieniężnych w związku z warunkami wcześniejszej spłaty i prolongaty, zmianą waluty aktywa finansowego, warunkami zwiększającymi zmienność przepływów pieniężnych ponad zmiany wynikające ze zmian rynkowych stóp procentowych (np. dźwignia finansowa), warunkami ograniczającymi możliwość dochodzenia roszczeń finansowych do określonego majątku dłużnika.

Na potrzeby wdrożenia MSSF 9 przeprowadzono test SPPI dla każdego aktywa finansowego utrzymywanego w ramach modelu HtC i HtCS na dzień początkowego ujęcia lub ostatniego istotnego aneksu. Test SPPI przeprowadzono w oparciu o warunki finansowania homogenicznych grup produktowych. W przypadku aktywów finansowych niemieszczących się w ramach homogenicznych grup produktowych test SPPI przeprowadzono indywidualnie.

Test SPPI potwierdzający, że przepływy pieniężne nie stanowią spłaty kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty wskazuje na klasyfikację danych aktywów finansowych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy, niezależnie od modelu biznesowego.

Testy SPPI w Grupie i Banku wykazały, że kryteriów testu nie spełniają aktywa finansowe zawierające mnożnik w konstrukcji oprocentowania, które w związku z powyższym zostały zakwalifikowane do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zasady klasyfikacji do kategorii wyceny w oparciu o model biznesowy i test SPPI:

	Test SPPI	Test SPPI
Modele biznesowe:	<i>Przepływy pieniężne są jedynie spłatą kapitału i odsetek</i>	<i>Przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek</i>
Model HtC	wycena wg zamortyzowanego kosztu	wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy
Model HtCS	wycena wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy
Inny model biznesowy	Test SPPI nie jest przeprowadzany; obligatoryjna wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy	

Wpływ na klasyfikację i wycenę

- Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu
Ta kategoria wyceny obejmuje przede wszystkim portfel należności od klientów udzielonych klientom segmentu korporacyjnego, finansów publicznych i detalicznego. W tej kategorii znajdują się również nabyte wierzytelności w ramach usług faktoringu, papiery wartościowe znajdujące się w portfelu inwestycyjnym, należności od innych banków, w tym transakcje buy-sell back.
- Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite
Ta kategoria wyceny obejmuje dłużne papiery wartościowe nabyte w celu zabezpieczenia bieżących potrzeb płynności finansowej i profilu dochodowości.
- Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy
Ta kategoria wyceny obejmuje pochodne instrumenty finansowe oraz papiery wartościowe nabywane w celach handlowych.

Odrębną pozycją w tej kategorii wyceny są kredyty, których formuła oprocentowania oparta jest o mnożnik stawki bazowej. Do tej pozycji zaliczone zostały kredyty preferencyjne udzielane ze wsparciem podmiotów sektora publicznego.

Z uwagi na toczące się dyskusje w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zawierających m.in. mnożnik, powyższe podejście może w przyszłości ulec zmianie.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe klasyfikowane są do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite. Klasyfikacja inwestycji kapitałowych do tej kategorii wyceny jest nieodwołalna. Zyski lub straty wynikające z różnicy ceny sprzedaży i ceny nabycia lub ze zmiany wartości godziwej tych inwestycji nie podlegają ujęciu w rachunku zysków i strat również w przypadku sprzedaży.

W rachunku zysków i strat ujmuje się tylko przychody z tytułu otrzymanych dywidend.

Instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do kategorii wyceny wartości godziwej przez inne dochody całkowite wyceniane są z wykorzystaniem metody wyceny aktywów kapitałowych (capital asset pricing model). W modelu wykorzystane są prognozy finansowe poszczególnych spółek oraz rynkowe parametry takie jak: koszt kapitału i współczynnik beta wyliczone na bazie danych ze spółek porównywalnych oraz dyskonto i premia z tytułu płynności i zachowania kontroli.

Utrata wartości aktywów finansowych

MSSF 9 wprowadził nowe podejście do szacowania strat z tytułu aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu i wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite. Podejście to bazuje na wyznaczaniu strat oczekiwanych (expected loss) w odróżnieniu od dotychczas stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazuje na koncepcji strat poniesionych (incurred loss).

Rozpoznawanie strat oczekiwanych zależne jest od zmiany poziomu ryzyka od momentu początkowego ujęcia aktywa finansowego. Grupa i Bank rozpoznaje trzy podstawowe koszyki aktywów finansowych w odniesieniu do zmian poziomu ryzyka:

- **Koszyk 1** – w którym klasyfikowane są ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego rozumianego jako wzrost prawdopodobieństwa niewypłacalności. Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie najbliższych 12 miesięcy lub dacie zapadalności ekspozycji, jeżeli okres ten jest krótszy niż 12 miesięcy.
- **Koszyk 2** – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka, ale jeszcze nie uprawdopodobniło się zdarzenie niewywiązania się ze zobowiązania. Dla takich ekspozycji straty oczekiwane są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.
- **Koszyk 3** – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których zmaterializowały się zdarzenia niewykonania zobowiązania (zaistniały przesłanki utraty wartości). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.

Ponadto Grupa i Bank identyfikuje aktywa POCI (ang. Purchased or Originated Credit Impaired), tj. aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe na dzień początkowego ujęcia.

Dla ekspozycji klasyfikowanych jako POCI oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia.

Jednym z kluczowych elementów wprowadzenia MSSF 9 było ustalenie definicji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego decydującego o klasyfikacji do Koszyka 2.

Drugim kluczowym elementem wprowadzonym w MSSF 9 było podejście do szacowania parametrów ryzyka. Grupa i Bank na potrzeby szacowania odpisów z tytułu utraty wartości kontynuuje wykorzystywanie własnych oszacowań parametrów ryzyka, bazujące na modelach wewnętrznych, jednak dokonała ich modyfikacji, niezbędnych do uwzględnienia wymogów MSSF 9 (takich jak oszacowanie parametrów w horyzoncie czasu życia ekspozycji czy uwzględnienie przyszłych warunków makroekonomicznych). Grupa i Bank wypracowała metodologię dla parametrów modeli oraz zbudowała modele zgodne z MSSF 9. Oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn indywidualnych dla każdej ekspozycji oszacowanych wartości parametrów PD, LGD i EAD, a finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od koszyka w horyzoncie 12 miesięcy lub pozostałego czasu życia), zdyskontowanych efektywną stopą procentową. Oszacowane parametry zgodnie z założeniami MSSF 9 podlegają korekcie z tytułu scenariuszy makroekonomicznych. Wykorzystano scenariusze opracowywane wewnętrznie. Spodziewana jest większa zmienność kwoty odpisów wynikająca ze zmian klasyfikacji ekspozycji pomiędzy Koszykiem 1 i 2 z tytułu różnych horyzontów rozpoznawania strat oczekiwanych.

Wycena odpisów na oczekiwane straty kredytowe, rezerw na gwarancje finansowe i udzielone zobowiązania utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio w koszty lub przychody Banku z tytułu odpisów i rezerw.

Rachunkowość zabezpieczeń

Na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, Grupa i Bank podjęła decyzję o kontynuacji wymogów MSR 39 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. W związku z tym zastosowanie MSSF 9 nie miało wpływu na sytuację finansową.

Spośród podmiotów z Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. rachunkowość zabezpieczeń została zastosowana tylko w Banku. Bank na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, w I półroczu 2018 roku prowadził politykę rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z warunkami określonymi w MSR 39. Bank może podjąć decyzję o przejściu na stosowanie wymogów MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w terminie późniejszym, np. od 1 stycznia 2019 roku.

Rachunkowość zabezpieczeń jest integralnym elementem procesu zarządzania ryzykiem finansowym w BOŚ S.A. Zarządzanie ryzykiem finansowym odbywa się w ramach obowiązującego w Banku procesu zarządzania ryzykiem.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Bank formalnie wyznacza i dokumentuje powiązania zabezpieczające wraz z oceną jakościową powiązania ekonomicznego oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji.

Zabezpieczanym ryzykiem jest ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu.

Wpływ MSSF 9 na sytuację finansową

Poniżej zaprezentowane zostało porównanie kategorii wyceny oraz wartości bilansowych aktywów finansowych i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2017 roku zgodnie z MSR 37 i MSR39 z kategoriami wyceny i odpowiednimi wartościami bilansowym na dzień 1 stycznia 2018 roku zgodnie z MSSF 9.

Aktywa finansowe dotknięte zmianami MSSF 9	MSR 39	Klasyfikacja i wycena	Utrata wartości	MSSF 9
	31-12-2017			01-01-2018
Należności od klientów - wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	12 343 773	-114 618 ⁽¹⁾	-139 655 ⁽²⁾	12 089 500
Należności od klientów - wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	n/d	114 602 ⁽¹⁾	n/d	114 602
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	58 361	-58 361 ⁽³⁾	n/d	n/d
Kapitałowe papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19 641	364 ⁽³⁾	n/d	20 005
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	n/d	85 123 ⁽³⁾	n/d	85 123
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	4 075 095	-4 075 095 ⁽⁴⁾	n/d	n/d
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do zapadalności	1 406 264	-1 406 264 ⁽⁴⁾	n/d	n/d
Dłużne papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	n/d	4 392 023 ⁽⁴⁾	-641 ⁽⁵⁾	4 391 382
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	n/d	1 123 681 ⁽⁴⁾	n/d	1 123 681
Aktywa finansowe	17 903 134	61 455	-140 296	17 824 293

Zobowiązania dotknięte zmianami MSSF 9	MSR 37	Klasyfikacja i wycena	Utrata wartości	MSSF 9
	31-12-2017			01-01-2018
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe o charakterze kredytowym i gwarancyjnym	10 577	-	16 616 ⁽⁶⁾	27 193
Zobowiązania	10 577	-	16 616	27 193

W poniższej tabeli zaprezentowany został wpływ wdrożenia MSSF 9 na skonsolidowane aktywa netto Grupy BOŚ:

Wpływ na skonsolidowane aktywa netto Grupy BOŚ	
Aktywa finansowe dotknięte zmianami MSSF 9	17 903 134
Zobowiązania dotknięte zmianami MSSF 9	10 577
Aktywa z tytułu podatku odroczonego związane z aktywami finansowymi i zobowiązaniami	74 411
Aktywa finansowe i zobowiązania dotknięte zmianami MSSF 9 z uwzględnieniem podatku odroczonego na 31-12-2017	17 988 122
Wdrożenie MSSF 9:	
Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych	61 455
Utrata wartości aktywów finansowych	-140 296
Utrata wartości zobowiązań o charakterze kredytowym i gwarancyjnym	-16 616
Utworzone aktywa z tytułu podatku odroczonego	17 339
Wpływ wdrożenia MSSF 9	-78 118
Aktywa finansowe i zobowiązania dotknięte zmianami MSSF 9 z uwzględnieniem podatku odroczonego na 01-01-2018	17 910 004

W związku z zasadami ujmowania zmian z tytułu wyceny oraz utraty wartości instrumentów finansowych wpływ wdrożenia został ujęty odpowiednio w zyskach zatrzymanych w kwocie 127 172 tys. zł (zmniejszenie) oraz kapitale z aktualizacji wyceny w kwocie 49 054 tys. zł (zwiększenie).

W zyskach zatrzymanych ujęto przede wszystkim efekt zmiany modelu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych wg zamortyzowanego kosztu w kwocie 139 655 tys. zł. i utraty wartości zobowiązań o charakterze kredytowym i gwarancyjnym w kwocie 16 616 tys. zł, zmiany wartości bilansowej kredytów i pożyczek reklasyfikowanych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 16 tys. zł oraz utworzonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w kwocie 28 846 tys. zł.

W kapitale z aktualizacji wyceny ujęto zmianę wyceny kapitałowych papierów wartościowych reklasyfikowanych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite w kwocie 26 116 tys. zł, zmianę wyceny kapitałowych papierów wartościowych reklasyfikowanych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 102 tys. zł, zmianę wyceny reklasyfikowanych dłużnych papierów wartościowych w kwocie 33 704 tys. zł, utworzony odpis utraty wartości dłużnych papierów wartościowych w kwocie 641 tys. zł oraz utworzoną rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego w kwocie 11 507 tys. zł.

Korekta (1) – Reklasyfikacja należności kredytowych do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy. Należności od klientów w kwocie 114 618 tys. zł nie spełniły testu SPPI ze względu na formułę mnożnikową oprocentowania w związku z czym zostały usunięte z kategorii wyceny wg zamortyzowanego kosztu. Należności te wyceniono w wartości godziwej 114 602 tys. zł i ujęto w kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy.

Korekta (2) – Oczekiwane straty kredytowe. Kwota 139 655 tys. zł dotyczy zwiększenia odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów ujętych w bilansie Grupy. Zgodnie z metodologią MSSF 9 na dzień 01 stycznia 2018 roku odpisy z tytułu utraty wartości zostały oszacowane wg metody oczekiwanych strat kredytowych.

Korekta (3) – Klasyfikacja instrumentów kapitałowych. Zgodnie z MSR 39 instrumenty kapitałowe były klasyfikowane do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych wg wartości godziwej przed inne dochody całkowite. W przypadku instrumentów kapitałowych nienotowanych na rynkach publicznych wycena była dokonywana wg kosztu nabycia z uwzględnieniem utraty wartości. Na dzień 01 stycznia 2018 roku Grupa dokonała reklasyfikacji tych pozycji do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy (papiery wartościowe utrzymywane przez Dom Maklerski BOŚ) oraz do kategorii wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite (papiery wartościowe utrzymywane

w jednostce dominującej). Klasyfikacja do kategorii wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite jest nieodwołalna przez cały czas utrzymywania tych inwestycji.

Korekta (4) – Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa. W związku z usunięciem kategorii aktywów finansowych utrzymywanych do zapadalności i dostępnych do sprzedaży na dzień 1 stycznia 2018 roku Grupa dokonała klasyfikacji dłużnych papierów wartościowych zgodnie z zasadami MSSF 9 na bazie modelu biznesowego i testu SPPI. W efekcie dłużne papiery zostały przyporządkowane do kategorii wyceny: wg zamortyzowanego kosztu i wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite.

Korekta (5) – Dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego i podmioty komercyjne zostały poddane ocenie ze względu na oczekiwane straty kredytowe. W efekcie ujęto odpis z tytułu wartości w kwocie 641 tys. zł.

Korekta (6) - Oczekiwane straty kredytowe na udzielone zobowiązania warunkowe o charakterze kredytowym i gwarancyjnym. Na dzień 1 stycznia 2018 roku rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe o charakterze kredytowym i gwarancyjnym zostały oszacowane wg metody oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9.

Dodatkowo wprowadzono zmianę definicji wartości brutto aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu dotkniętych utratą wartości po dniu początkowego ujęcia. Do dnia 31 grudnia 2017 roku różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi od wartości brutto i wartości netto, tzw. korekta przychodu odsetek impairmentowych, ujmowana była jako pomniejszenie wartości brutto aktywów finansowych. Zgodnie z MSSF 9 korekta ta ujmowana jest jako zwiększenie odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych. Zmiana ta skutkowałą jednoczesnym podwyższeniem wartości bilansowej brutto i odpisów z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 181 338 tys. zł, tj. bez wpływu na wartość bilansową (netto) aktywów finansowych.

Wpływ MSSF 9 na ocenę adekwatności kapitałowej

Grupa zdecydowała na potrzeby adekwatności kapitałowej o stosowaniu rozwiązań przejściowych w trakcie trwania okresu przejściowego, dotyczących złagodzenia wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w oparciu o Artykuł 1 ust. 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 roku (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013. Dodatkowo postanowiono nie stosować ust. 4 z art. 1 Rozporządzenia (UE) 2017/2395.

Uwzględniając wpływ wdrożenia MSSF 9 zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych, jak i bez nich Grupa spełnia obowiązujące normy kapitałowe na dzień 30 września 2018 roku.

Na datę 01 stycznia 2018 roku wpływ zastosowania zasad MSSF 9 na współczynnik kapitału Tier 1 wynosi -0,48 p.p. bez zastosowania przepisów przejściowych oraz 0,17 p.p. z zastosowaniem przepisów przejściowych. Natomiast wpływ zastosowania zasad MSSF 9 na łączny współczynnik kapitałowy wynosi -0,47 p.p. bez zastosowania przepisów przejściowych oraz 0,15 p.p. z zastosowaniem przepisów przejściowych.

Z uwagi na podjęcie decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 1 lutego 2018 roku Grupa dokonuje ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

MSSF 15 „Przychody umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody umów z klientami” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 28 maja 2017 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 01 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

MSSF 15 wprowadził nowy 5-etapowy model, który powinien być wykorzystywany do rozpoznawania umów skutkujących przychodami z wyłączeniem umów objętych zakresem innego standardu. Celem jego wprowadzenia było ujednoclenie stosowanych w tym zakresie zasad oraz eliminacja niespójności między wcześniejszymi zasadami.

MSSF 15 zakłada, że ujmowanie przychodu powinno odzwierciedlać przeniesienie przyrzeczonych towarów lub usług na nabywcę w kwocie, która odpowiada wynagrodzeniu, jakiego jednostka spodziewa się w zamian za dane towary lub usługi.

Przeniesienie towarów lub usług oparte jest na koncepcji przeniesienia kontroli na nabywcę. Może ono nastąpić w określonym momencie lub na przestrzeni czasu.

MSSF 15 definiuje kontrolę nad składnikiem aktywów jako zdolność do decydowania o jego wykorzystaniu oraz do uzyskania z niego zasadniczo wszelkich pozostałych korzyści. Kontrola zakłada również zdolność do uniemożliwienia innym jednostkom decydowania o wykorzystaniu składnika aktywów czy uzyskiwania z niego korzyści.

MSSF 15 określa także, w jaki sposób powinny być ujmowane modyfikacje umów w zależności od tego, czy są (lub nie) związane z pierwotną umową. W przypadku, gdy modyfikacje dotyczą pierwotnej umowy, MSSF 15 precyzuje okoliczności, w których powinny być one ujmowane prospektywnie lub retrospektywnie (korekta wyrównująca w ujęciu narastającym na dzień modyfikacji).

W ramach prac wdrożeniowych w zakresie MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” Bank we współpracy z zewnętrznym doradcą zrealizował projekt analizy wpływu wdrożenia 5-stopniowego modelu rozpoznawania przychodów. Jako wynik analizy powstał raport zawierający wynik z przeglądu umów w zakresie nowego standardu.

Bank przeanalizował zmiany modelu rozpoznania przychodów zgodnie z MSSF 15 w porównaniu do dotychczas stosowanego.

W tym celu Bank dokonał:

- 1) identyfikacji umów,

dokonano przeglądu umów pod kątem spełnienia wymaganych 5 następujących kryteriów:

- a) strony zatwierdziły umowę oraz są zobligowane do wykonania przypisanych im zobowiązań,
- b) prawa każdej ze stron względem towarów lub usług, które mają być przeniesione, są możliwe do zidentyfikowania,
- c) można zidentyfikować warunki płatności za przeniesiony towar lub usługi,
- d) umowa ma charakter handlowy,
- e) jest prawdopodobne, że Bank otrzyma wynagrodzenie, które będzie mu przysługiwało w zamian za towary lub usługi. Przy ocenie tego kryterium uwzględniono zamiar oraz zdolność nabywcy do zapłaty wynagrodzenia w tym zakresie.

Dokonując identyfikacji umów, Bank uwzględnił wytyczne dotyczące łączenia umów oraz ich modyfikacji, gdyż mogą one wpływać na sposób ujęcia przychodów z umowy z klientem.

W niektórych przypadkach, dwie lub więcej umów będą mogły być traktowane jako jedna całość oraz ujmowane jako jedna umowa. Będzie to miało miejsce w następujących przypadkach:

umowy zostały zawarte z tym samym nabywcą (lub jednostką powiązaną z nabywcą) w tym samym lub niedalekim czasie oraz spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:

- a) umowy były negocjowane w pakiecie oraz z jednym celem handlowym,
- b) wysokość wynagrodzenia do zapłaty z tytułu jednej umowy zależy od ceny bądź wykonania innej umowy, lub
- c) towary lub usługi przyrzczone w umowach (lub pewne towary lub usługi przyrzczone w każdej z umów) stanowią jedno „zobowiązanie do wykonania świadczenia”.
- d) zostały zidentyfikowane świadczenia wynikające z umów.

Bank wyodrębnił obowiązki świadczeń, czyli aktywów, które są od siebie niezależne.

- 2) określenia ceny transakcji,

cena transakcyjna jest wynagrodzeniem, jakiego Bank spodziewa się otrzymać w zamian za przekazanie przyrzeczonych aktywów. Cena transakcyjna oprócz kwoty wynagrodzenia uwzględnia również wynagrodzenie zmienne oraz udział kosztów finansowania przewidziany umową w przypadku płatności zaliczkowej lub odroczonej, o ile ma to istotny wpływ na kwotę otrzymanego wynagrodzenia.

Jeżeli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Bank oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniony w zamian za przekazanie przyrzeczonych aktywów na rzecz klienta.

3) alokacji ceny transakcji, zasadą ogólną jest alokacja ceny transakcyjnej do każdego odrębnego zobowiązania do wykonania świadczenia w kwocie odpowiadającej wynagrodzeniu, jakiego Bank się spodziewa w zamian za przekazanie nabywcy przyrzeczonych towarów lub usług.

Alokacja odbywa się na podstawie jednostkowej ceny sprzedaży, czyli ceny, po której Bank dokonałaby sprzedaży danego aktywa osobno podobnym klientom i w podobnych okolicznościach.

W przypadku zmiany ceny transakcyjnej w trakcie trwania kontraktu, ponowna alokacja odbywa się w oparciu o początkowo ustalone jednostkowe ceny sprzedaży.

4) ujęcia przychodów, przychód jest rozpoznawany w momencie, gdy aktywa są przekazane klientowi oraz uzyskuje on kontrolę nad przedmiotem umowy. Przekazanie kontroli może nastąpić jednorazowo bądź w czasie i oznacza możliwość kierowania wykorzystaniem i uzyskiwaniem wszystkich korzyści z aktywa.

W ramach przeprowadzonej analizy zidentyfikowano między innymi następujące rodzaje przychodów, które co do zasady powinny być rozpoznawane zgodnie z MSSF 15:

- a) przychody z umów, w których Bank występuje w roli pośrednika w świadczeniu usług,
- b) przychody ze sprzedaży produktów ubezpieczeniowych wykazujących powiązanie z instrumentami finansowymi w zakresie nieobjętym odrębnymi standardami,
- c) koszty umów z klientami.

W wyniku przeprowadzonych prac, Bank nie zidentyfikował istotnych różnic w dotychczasowym rozpoznaniu przychodów i kosztów, a wymogami MSSF 15.

Wdrożenie z dniem 1 stycznia 2018 roku MSSF 15 nie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku z uwagi na fakt, że Bank oferuje instrumenty finansowe w postaci kredytów, pożyczek od których przychód jest rozpoznawany na podstawie efektywnej stopy procentowej, a sposób ujęcia i rozpoznawania rodzajów przychodów objętych zakresem MSSF 15 i korespondujących z nimi kosztów nie uległy zmianie.

II. Dane porównawcze

Grupa nie wprowadziła zmiany do uprzednio publikowanego sprawozdania finansowego na dzień 30 września 2017 roku.

III. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

Na dzień 30 września 2018 roku oraz za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2018 roku Grupa nie dokonała korekt w uprzednio publikowanych sprawozdaniach finansowych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku.

IV. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa na 30.09.2018	Wartość godziwa na 30.09.2018	Wartość bilansowa na 31.12.2017	Wartość godziwa na 31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE				
Należności od innych banków	170 808	170 357	375 748	374 275
Należności od klientów, w tym:	11 861 006	11 757 609	12 343 773	12 233 446
- należności w złotych polskich	9 083 257	8 991 625	9 732 832	9 644 852
- należności w walutach obcych	2 777 749	2 765 984	2 610 941	2 588 594
Inwestycyjne papiery wartościowe – wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 370 105	1 387 616	1 406 264	1 451 585
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	1 370 105	1 387 616	1 406 264	1 451 585
- Skarb Państwa	1 370 105	1 387 616	1 406 264	1 451 585
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Zobowiązania Banku Centralnego i innych banków	537 396	537 396	479 534	479 544
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	14 714 120	14 722 837	15 463 833	15 476 538
- klientów korporacyjnych	3 509 303	3 510 256	3 652 320	3 652 712
- klientów detalicznych	9 256 741	9 262 701	9 843 063	9 853 211
- finansów publicznych	828 079	828 316	861 891	862 009
- funduszy ekologicznych i pozostałych funduszy	86 523	86 523	61 884	61 884
- międzynarodowych instytucji finansowych	854 525	856 092	943 881	945 928
- Pozostałych Klientów	178 949	178 949	100 794	100 794
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	249 123	249 206	829 980	840 932
Zobowiązania podporządkowane	473 452	443 580	595 692	558 695

Lokaty w innych bankach

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe, rachunki nostro oraz kredyty i pożyczki. Wartość godziwa lokat międzybankowych z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy lokaty międzybankowe na stopę stałą) jest równa wartości bilansowej. Obligacje wyemitowane przez banki wyceniono według wartości godziwej z uwzględnieniem spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o porównywalne emisje przeprowadzone przez podobne banki.

Należności od klientów i innych banków

Należności od klientów i innych banków przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. Należności od klientów i innych banków w bilansie wycenia się głównie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej (99% wartości bilansowej kredytów).

Za wartość godziwą kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z bieżąco oszacowanych przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o efektywną stopę procentową dla każdego kredytu (z wyjątkiem kredytów o nieustalonym harmonogramie lub kredytów zagrożonych dla których jako wartość godziwa przyjmowana jest wartość bilansowa) dyskontowanych średnią efektywną stopą procentową kredytów udzielonych w ostatnich dwunastu miesiącach. Dla kredytów hipotecznych uwzględniono przedpłaty. W przypadku kredytów w walutach obcych, których Bank zaprzestał udzielania została zastosowana średnia efektywna stopa procentowa odpowiadających im kredytów udzielanych w PLN, skorygowana o różnicę pomiędzy poziomami stóp w poszczególnych walutach i PLN.

Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca ze zdyskontowania kapitału oraz odsetek dla wszystkich depozytów średnią ważoną stopą procentową, która obowiązywała dla depozytów przyjętych we wrześniu 2018 roku. Z uwagi na brak harmonogramów dla rachunków bieżących zostały one ujęte wg wartości bilansowej.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane średnią efektywną stopą procentową zobowiązań zaciąganych w 2015 roku (dla EUR) bądź ostatniej transakcji zawartej w danej walucie (dla PLN).

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Bank w 2017 roku.

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego dla obligacji w PLN wyznaczonego w oparciu o emisje przeprowadzone przez Bank w 2015 roku.

Zobowiązania Banku Centralnego i innych banków

Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz zobowiązania z tytułu transakcji repo zostały wykazane w wartości bilansowej. Zobowiązania z tytułu transakcji repo zostały wykazane w wartości bilansowej ze względu na brak dostępnych danych rynkowych do kalkulacji wartości godziwej podstawowej transakcji repo Banku z kontrahentem.

Depozyty międzybankowe, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości bilansowej, a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane średnią efektywną stopą procentową zobowiązań zaciąganych w 2015 roku.

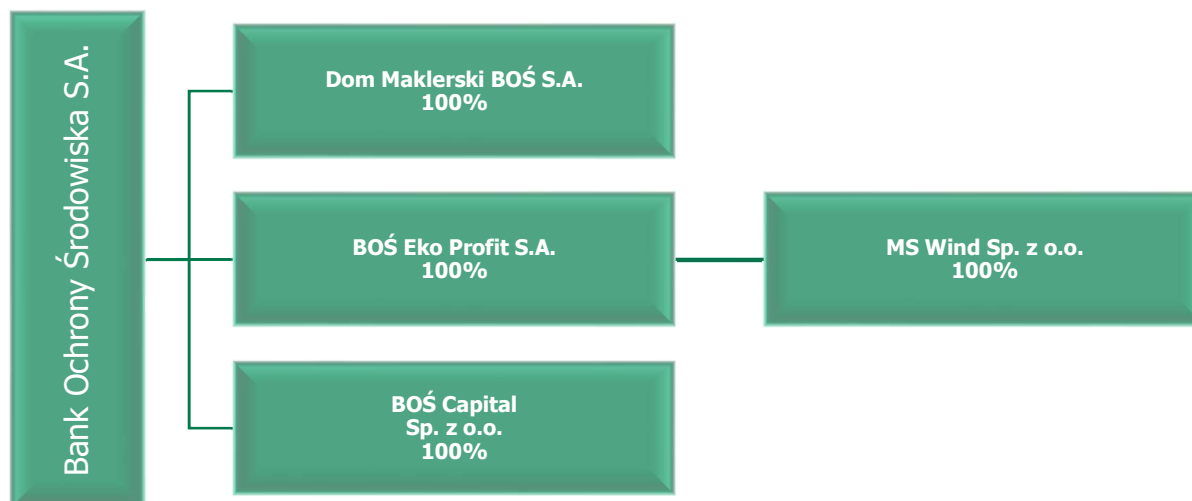
V. Informacja o zmianach skonsolidowanych zobowiązań i aktywów warunkowych

	30-09-2018 niebadane	31-12-2017
Zobowiązania warunkowe:	1 892 901	1 938 588
Finansowe, w tym:	1 585 912	1 672 625
otwarte linie kredytowe w tym:	1 566 522	1 635 709
- odwołalne	1 333 700	1 373 802
- nieodwołalne	232 822	261 907
otwarte akredytywy importowe	15 075	24 880
promesy udzielenia kredytu w tym:	4 315	12 036
- nieodwołalne	4 315	12 036
Gwarancyjne, w tym:	293 954	252 928
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	15 503	17 003
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	278 451	235 925
Gwarantowanie emisji	13 035	13 035
Papiery do otrzymania		
Aktywa warunkowe:	766 211	1 020 887
Finansowe, w tym:	320 355	491 177
otwarte linie kredytowe	320 355	312 817
pozostałe		178 360
Gwarancyjne	434 259	519 241
Inne	11 597	10 469
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2 659 112	2 959 475

VI. Organizacja Grupy Kapitałowej**Struktura Grupy Kapitałowej**

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 30 września 2018 roku tworzył Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę jednostki dominującej nad jednostkami bezpośrednio zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A., BOŚ Capital sp. z o.o., BOŚ Eko Profit S.A. oraz jednostką zależną w sposób pośredni (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.) MS Wind sp. z o.o.

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Innymi znacznymi udziałowcami są Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.



Rodzaj prowadzonej działalności przez Spółki zależne BOŚ S.A.:

Dom Maklerski BOŚ S.A.	- usługi maklerskie, działalność na rynku kapitałowym;
BOŚ Eko Profit S.A.	- inwestycje kapitałowe w projekty proekologiczne oraz działalność finansowa i doradcza, uzupełniająca ofertę usługową Banku;
BOŚ Capital sp. z o. o.	- działalność w zakresie najmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub najmowanymi; działalność finansowa, w tym finansowanie podmiotów Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz realizacja ich potrzeb w zakresie najmu powierzchni biurowej i usługowej, działalność leasingowa dla JST;
MS Wind sp. z o. o.	- prowadzenie farmy wiatrowej.

Bank prowadzi działania mające na celu uproszczenie struktury Grupy, w tym wyłonienie jednej spółki biznesowej i jednej spółki wspierającej Bank w zakresie zarządzania nieruchomościami.